

Tiina Lepistö

**KURAATTORITYÖ
MIKKELIN ESIOPETUKSESSA**
Nykytila ja kehittämistoiveet

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomikoulutus

2024

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sosionomi AMK
Tekijä	Tiina Lepistö
Työn nimi	Kuraattorityö Mikkelin esiopetuksessa-nykytila ja kehittämistoiveet
Toimeksiantaja	Etelä-Savon hyvinvointialue
Vuosi	2024
Sivut	64 sivua, liitteitä 4 sivua
Työn ohjaaja(t)	Lea Saari-Kääriäinen, Tiina Teinilä-Pitkänen

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa Mikkelin esiopetuksen kuraattorityön kehittämisen pohjaksi. Tarkoituksena oli selvittää, miten esiopetuksen kuraattorityötä Mikkelissä tällä hetkellä toteutetaan, mikä työssä tuntuu toimivalta, millaiset asiat haastavat työn toteutusta ja millaisia kehittämistoiveita työlle on.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena. Aineistonkeruu toteutui kuraattorien teemahaastattelulla kesäkuussa 2024 sekä esiopetuksen henkilöstölle suunnatulla Webropol-lomakehaastattelulla kesä-elokuussa 2024. Kuraattorit valitsivat joukostaan viisi haastateltavaa ja esiopetusyksiköiden johtajat jakoivat Webropol-haastattelun linkin yksiköissään. Lomakehaastatteluun vastasi neljä varhaiskasvatuksen opettajaa. Kerätty aineisto analysoitiin sisällönanalyysin keinoin.

Tutkimuksessa selvisi, että kuraattorien yksikkömäärissä ja työn toteutustavoissa on paljon vaihtelua. Pääosa työstä keskittyy yksilötapaamisiin ja yleisimmin syynä ovat lapsen tuentarpeet tunne- ja kaveritaidoissa. Yleisimmin kuraattorin kutsuu paikalle esiopetusryhmän opettaja. Vanhemmilta yhteydenottoja ei tule juuri lainkaan. Ennaltaehkäisevä työ jää liian vähälle, sillä kuraattoreilla ei ole riittävästi aikaa olla yksiköissään ja kuraattorit kokevat, että esiopetus jää arkityössä koulun jalkoihin. Moniammatillinen yhteistyö sekä kuraattorin työn tunteminen ja arvostus koettiin sekä työssä toimivaksi että työtä haastavaksi asiaksi. Esiopetuksen vastauksissa toivottiin kuraattorin säännöllistä läsnäoloa sekä vahvempaa tukea akuuteissa tilanteissa. Molemmat osapuolet toivoivat, että kuraattorilla olisi enemmän aikaa olla läsnä esiopetuksen arjessa. Kuraattorit pohtivat, tulisiko esiopetuksen kuraattorityö keskittää nimetyille työntekijöille.

Kuraattoreilla tulisi olla enemmän yhteistä aikaa keskittyä esiopetuksen asioiden käsittelyyn ja työn suunnitteluun. Kuraattorin työnkuvaa tulisi vielä avata esiopetuksen henkilöstölle ja vanhemmille. Yhteistyötä ja työn yhteistä suunnittelua esiopetuksen kanssa tulisi vahvistaa. Yhteistyötä vanhempien kanssa tulisi lisätä. Kuraattoreilla tulisi olla aikaa käydä esiopetusyksiköissä säännöllisesti, vaikka sovittuja tapaamisia ei olisikaan. Myös muiden verkostojen, kuten neuvolan ja kuraattorien välistä yhteistyötä tulisi vahvistaa. Kuraattorit tarvitsisivat toimivan viestintäkanavan esiopetukseen, esimerkiksi käyttöoikeuden Daisyyn. Tämä helpottaisi työn aikataulujen suunnittelua ja yhteydenpitoa niin huoltajien kuin esiopetuksen henkilöstön kanssa.

Asiasanat: esiopetus, kuraattorityö, opiskeluhuolto, moniammatillinen yhteistyö

Degree title	Bachelor of Social Services
Author	Tiina Lepistö
Thesis title	School social work in Mikkeli preschool education - the current state and development wishes
Commissioned by	South Savo Wellbeing Services County
Time	2024
Pages	64 pages, 4 pages of appendices
Supervisor	Lea Saari-Kääriäinen, Tiina Teinilä-Pitkänen

ABSTRACT

The aim of this thesis was to produce information as a basis for developing the school social work in preschool education in Mikkeli. The purpose was to find out how the school social work in preschools in Mikkeli is currently done, what seems functional, what challenges the implementation of the work and what kind of development wishes there are for the work.

The thesis was carried out qualitatively. The data collection took place through theme interviews with school social workers in June 2024. The Webropol form interview was sent to preschool personnel in June and it was closed in August 2024. The school social workers selected five interviewees from their group and the leaders of the preschool units shared the Webropol interview link in their units. Four early childhood education teachers responded to the form interview. The collected material was analyzed in terms of content analysis.

The study shows that there is a lot of variation in the number of units of school social workers and the ways the work is done. The majority of the work focuses on individual meetings and the most common reason is the child's need for support in emotional and friend skills. School social worker is usually called by the teacher of the preschool group. There are hardly any contacts from parents. Preventive work is too limited, as the school social workers do not have enough time to be in their units. The school social workers think that preschools are left in the shadow of the school in everyday work. The development wish of both participants of this thesis was that the school social workers could be more present in preschools. Interprofessional collaboration as well as knowing and appreciating the school social work was felt to be both functional and challenging at work. The school social workers should have more time together to focus on preschool matters and work planning. Cooperation and joint planning of work with preschools should be strengthened and the school social work job description still needs to be made clearer. School social workers should have time to visit preschools on a regular basis, even if there are no appointments. Cooperation between other networks, such as the maternity clinic, should also be strengthened. There should be a working communication tool for the school social workers, e.g. access to Daisy. This would facilitate work planning and communication with both parents and the preschool education personnel.

Keywords: school social work, preschool education, student welfare, interprofessional collaboration, interdisciplinary collaboration

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	OPISKELUHUOLTO.....	7
3	KURAATTORITYÖ.....	10
4	ESIOPETUS.....	12
5	MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ.....	14
6	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	18
6.1	Tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymykset.....	20
6.2	Tiedonhaku ja aikaisemmat tutkimukset.....	21
6.3	Tutkimusmenetelmät.....	24
6.3.1	Teemahaastattelu.....	25
6.3.2	Lomakehaastattelu.....	26
6.4	Aineistolähtöinen ja teoriaohjaava sisällönanalyysi.....	28
7	TULOKSET.....	31
7.1	Työn toteutustavat.....	32
7.2	Työn toimivat puolet.....	34
7.3	Työtä haastavat tekijät.....	36
7.3.1	Toimivan viestintäkanavan puuttuminen.....	36
7.3.2	Aikatauluhaasteet.....	37
7.3.3	Esiopetus jää koulun jalkoihin.....	39
7.3.4	Moniammatillisen yhteistyön haasteet.....	40
7.3.5	Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön vähäisyys.....	42
7.3.6	Työn jäsentymättömyys.....	43
7.4	Kehittämistoiveet.....	44
7.4.1	Enemmän kuraattorin läsnäoloa yksiköissä.....	44
7.4.2	Omat kuraattorit esiopetukseen.....	46
7.4.3	Yhteistyön lisääminen.....	47
8	TULOSTEN POHDINTA.....	49

9	YHTEENVETO KEHITTÄMISTOIVEISTA JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	55
10	POHDINTA	56
10.1	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	58
10.2	Jatkotutkimusideat	60
	LÄHTEET	61

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje esiopetukseen

Liite 2. Lomakehaastattelun runko

Liite 3. Teemahaastattelun runko

Liite 4. Vaitiolositoumus varhaiskasvatukseen

1 JOHDANTO

Suoritin sosionomiopintoihin kuuluvan kymmenen viikon syventävän harjoittelujakson Mikkelin esi- ja perusopetuksen kuraattorityössä syksyllä 2023. Harjoittelujaksolla keskustelimme ohjaajieni kanssa siitä, että esiopetuksen kuraattorityötä olisi tarvetta yhtenäistää ja kehittää. Kuraattorityötä toteutettiin hyvin vaihtelevilla tavoilla ja suurin osa työajasta kului kouluilla. Kuraattorityö esiopetuksessa oli nostettu myös Eloisan opinnäytetöiden aihelistalle, joten varasin aiheen itselleni. Mahdollisuus vaikuttaa oman työn toteutukseen on kuraattorin työn rikkaus. Harjoittelujaksolla minulle kuitenkin syntyi mielikuva, että työn itsenäinen suunnittelu voi aiheuttaa kuormitusta, jos työnkuva on epäselvä. Opinnäytetyötä aloittaessani minulla oli myös oletus siitä, että kuraattorien ja esiopetuksen välinen yhteistyö ei vielä täysin toimi ja kuraattorien ennaltaehkäisevä yhteisöllinen työ jää liian vähälle.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa esiopetuksen kuraattorityön tämänhetkisistä toteutustavoista, toimivista käytänteistä ja kehittämisen tarpeista. Kuraattorit voivat hyödyntää selvityksen tulosta työnsä kehittämiseen ja toisaalta siihen, että nyt jo toimivat työskentelyn tavat tulevat näkyväksi, jolloin työn suunnittelu ja toteutus helpottuu. Sekä kuraattorityön että esiopetuksen keskiössä on aina lapsen etu ja hyvinvointi. Esiopetuksen kuraattorityötä kehittämällä lapset ja perheet voivat saada tarvitsemansa tuen varhaisemmin, ja mahdollisia koulun aloitukseen liittyviä haasteita voidaan lievittää tai ainakin ennakoida paremmin. Mitä paremmin tieto lasten tuentarpeista välittyy kouluille, sitä paremmin koulut voivat suunnitella ja resursoida tarvittavia tukitoimia. Lisäksi vahvempi moniammatillinen yhteistyö voi toimia työhyvinvointia lisäävänä tekijänä sekä kuraattoreilla että esiopetuksen henkilöstöllä.

Työni työelämäkumppani Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisan muodostavat 12 kuntaa: Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkelä, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava. Hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.1.2023 hyvinvointialueuudistuksen myötä, ja samalla Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueelle. Etelä-Savon

sairaanhoitopiirin kuntayhtymä Essote, Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä Sosteri, Etelä-Savon pelastuslaitos sekä Vaalijalan kuntayhtymä lopettivat toimintansa ja yhdistyivät osaksi Etelä-Savon hyvinvointialuetta. Hyvinvointialueen järjestämisvastuulle siirtyivät myös Pieksämäen kaupungin sosiaali- ja terveysterveystoimet sekä Sulkavan ja Rantasalmen kuntien ulkoistetut sosiaali- ja terveysterveystoimet. Eloisa järjestää palvelut noin 7900 ammattilaisen voimin noin 190 toimipisteessä. (Eloisa 2024.)

Eloisan organisaatiossa kuraattorit ovat osa terveysterveystoimia. Kuraattorilla voi olla asiakkaita esikouluikäisistä toisen asteen opiskelijoihin, mutta yleensä kuraattori työskentelee esi- ja perusasteella tai perusasteella ja toisella asteella. Koska yksikköjen koko vaihtelee, voi kuraattorilla olla vaihteleva määrä yksiköitä vastuullaan. (Eloisa 2023.) Opinnäytetyöni rajasin kuraattorien neuvosta koskemaan vain Mikkelin aluetta, jotta työstä ei tulisi liian laaja. Työelämäohjaajani työskentelee kuraattorina Mikkelin esi- ja perusopetuksessa. Opiskelu- ja huollon kuraattoripalvelut ja esiopetus kuuluvat eri organisaatioihin, sillä esiopetus on Mikkelin kaupungin järjestämää. Tämä toi opinnäytetyöhöni oman mausteensa. Eloisan tutkimuskäytäntöjen lisäksi minun piti huolehtia siitä, että noudatan myös Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksen tutkimukseen liittyviä ohjeistuksia. Aineistonkeruun toteutin kuraattorien teemahaastattelulla sekä esiopetuksen sähköisellä lomakehaastattelulla.

Opinnäytetyöni teoreettisen viitekehyksen kuvaan luvuissa 2–5. Pääkäsitteet ovat opiskeluhoito, kuraattorityö, esiopetus sekä moniammatillinen yhteistyö. Luvussa kuusi kuvaan opinnäytetyön toteutusta ja luvussa seitsemän esittelen työni tuloksia. Luvussa kahdeksan pohdin tuloksia ja luvussa yhdeksän teen yhteenvedon kehittämistoiveista sekä esittelen kehittämisehdotukset. Luvussa kymmenen pohdin opinnäytetyön prosessia sekä sen eettisyyttä ja luotettavuutta. Lisäksi esittelen jatkotutkimusideat.

2 OPISKELUHUOLTO

Opiskeluhoollolla edistetään ja ylläpidetään opiskelijan hyvää oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia. Opiskeluhoollon on myös kaikki se toiminta, jolla näiden asioiden edellytyksiä lisätään. Ennaltaehkäisevän, koko oppilaitosyhteisöä tukevan yhteisöllisen opiskeluhoollon

toteuttamisen tulee olla ensisijaista. Tämän lisäksi opiskelijalla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Opiskeluhooltoon kuuluvat opetuksen tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287, 3. §.)

Opiskeluhoiltoa toteutetaan monialaisena yhteistyönä opetustoimen ja hyvinvointialueen kesken sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa ja muiden tarvittavien yhteistyötahojen kanssa. Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että opiskelijat ja huoltajat ovat tietoisia opiskeluhoollon palveluista. Niin oppilaitoksen kuin opiskeluhoollon henkilökunnalla on velvollisuus ohjata opiskelijaa hakemaan niitä opiskeluhoollon etuuksia ja palveluja, joita hän tarvitsee. (OPHL 3. §, 11. §.)

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki määrittää yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintakulttuuriksi ja toimiksi, joilla edistetään opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta sekä vuorovaikutusta ja osallisuutta. Lisäksi edistetään opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Toimintakulttuuri ja toimet koskevat koko oppilaitosyhteisöä ja sitä toteuttavat kaikki opiskeluhoollon toimijat. Opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin sekä kodin ja oppilaitoksen välisen yhteistyön edistäminen kuuluu kaikille oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa työskenteleville ja opiskeluhoiltopalveluista vastaaville viranomaisille ja työntekijöille. Ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnilla on oppilaitoksen henkilökunnalla. (OPHL 4. §.)

Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon kuuluvat koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut, monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto sekä koulutuksen järjestäjän järjestämät sosiaali- ja terveystyöpalvelut. Monialaista yksilökohtaista opiskeluhoiltoa toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja siitä laaditaan opiskeluhoilto kertomus.

Opiskelijalta tai huoltajalta täytyy olla lupa asian käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja heidän täytyy myös hyväksyä ryhmään osallistuvat asiantuntijat. Jos monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenet tarvitsevat neuvoa muilta ryhmän ulkopuolisilta asiantuntijoilta, on heillä oikeus pyytää neuvoja sekä ilmaista salassa pidettäviä tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 3 momentin mukaisesti. (OPHL 5. §, 19. §.) Myös esiopetuksessa monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontumisesta tehdään muistio, josta tulee osa opiskeluhohtokertomusta. Opiskeluhohtokertomukseen kirjataan vain opiskeluhoollolliset asiat. Jos kokouksen kutsuu koolle jokin muu taho, kuin esiopetus tai opiskeluhohtopalvelujen edustaja, ei kyseessä ole monialainen asiantuntijaryhmä. (Mikkeli 2023a, 17.)

Opiskelijan oma tahto on huomioitava. Alaikäisellä tai muuten vajaavaltaisella on oikeus painavasta syystä kieltää sekä tietojensa antaminen huoltajalle että tämän osallistuminen asian käsittelyyn, jos se ei ole selvästi hänen etunsa vastaista ja hän on kypsä näin päättämään. Opiskeluhoollon henkilöstö tekee päätöksen siitä, mikä on opiskelijan etu. Huoltaja ei voi kieltää opiskeluhoollon palvelujen käyttämistä alaikäiseltä. (OPHL 18. §.)

Opiskeluhohtoryhmät ja opiskeluhohtosuunnitelmat

Opiskeluhoollon ohjausryhmä suunnittelee, kehittää, ohjaa ja arvioi moniammatillisesti koulutuksen järjestäjäkohtaista opiskeluhohtoa. Oppilaitoksessa vastaavia tehtäviä hoitaa monialainen *Oppilaitoskohtainen opiskeluhohtoryhmä* tai muu tehtävään soveltuva ryhmä, jota johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja, mutta muuten ryhmän kokoonpanosta ja toiminnasta päätetään yhteistyössä opiskeluhohtopalvelutahojen kanssa. *Alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä* muodostuu hyvinvointialueen kunnista ja muista alueen koulutuksen järjestäjistä. Ryhmässä tulee olla myös alaikäisten vanhempia tai huoltajia ja opiskelijoiden edustajia sekä opiskeluhoollon työntekijöitä ja tarvittaessa muita tahoja. (OPHL 14. §.)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhohtosuunnitelmassa määritellään opiskeluhoollon keskeiset periaatteet sekä toteuttamisen tavoitteet ja omavalvonta. Määräys tulee Opetushallitukselta joko opetussuunnitelman perusteissa tai

muussa määräyksessä. Hyvinvointialueella tehdään *alueellinen opiskeluhoolto-suunnitelma* hyvinvointialueen vastuulla olevien opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseksi. Suunnitelma perustuu koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin. Sekä koulutuksen järjestäjien että alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma tulee liittää kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. (OPHL 13. §.)

3 KURAATTORITYÖ

Kuraattorin antamalla opiskelun ja koulunkäynnin tuella ja ohjauksella edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia ja yhteistyötä opiskelijoiden läheisten kanssa, sekä tuetaan opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia (OPHL 7. §). Työ on kokonaisvaltaista, vahvuuksia ja voimavaroja tunnistavaa ja huomioivaa. Kuraattori on työyhteisössään sosiaalialan asiantuntija, jonka työllä on tärkeä rooli esimerkiksi sosiaalisen hyvinvoinnin sekä turvallisuuden ja osallisuuden edistämässä ja ylläpitämisessä. Yhteisöllinen työ on ensisijaista ja tarjoaa hyvät mahdollisuudet näiden asioiden edistämiseen. Sosiaalialan ohjauksen ja neuvonnan lisäksi työ on siis myös rakenteellista sosiaalityötä, jolla edistetään oikeudenmukaisia ympäristöjä. (Talentia 2022.)

Yhteisölliseen työhön kuuluu esimerkiksi oppilaitoskohtaiseen yhteisölliseen opiskeluhoollon ryhmään osallistuminen, erilaisten ryhmien, kuten kaveritaitoryhmien, pitäminen yksin tai yhdessä muiden ammattilaisten kanssa ja mahdollisuuksien mukaan osallistuminen oppilaitosyhteisön yhteisöllisiin tapahtumiin. Yksilökohtaisessa työssä kuraattori tapaa opiskelijaa kahden kesken ja kartoittaa oppilaan ja hänen perheensä kokonaistilannetta. Yksilökohtainen työ muotoutuu opiskelijan toiveiden ja tarpeiden mukaan. Työssä pyritään avoimeen yhteistyöhön opiskelijan perheen ja muiden verkostojen kanssa. Yksilökohtaisessa työssä kuraattori voi myös osallistua monialaiseen asiantuntijaryhmään, pedagogiseen monialaiseen ryhmään sekä erilaisten verkostojen kokoon kutsumiin ryhmiin. (Eloisa 2023.) Verkostotyö on iso osa kuraattorin työtä (kuva 1.).

Kuva 1. Kuraattorin työn verkostokartta (Eloisa 2023)

Kuraattorin yksilökohtaiseen työhön kuuluu sekä oppilaan tilanteeseen tarvittavan yhteistyöverkoston kokoaminen, että jo olemassa olevien verkostojen kanssa toimiminen (Eloisa 2023).

Kuraattorina on kelpoinen toimimaan henkilö, jolle on myönnetty oikeus harjoittaa sosiaalityöntekijän ammattia. Lisäksi kuraattorina voi toimia sosionomi, jolla on Suomessa suoritettu sosiaalialalle soveltuva ammattikorkeakoulututkinto tai henkilö, jolla on tehtävään soveltuva sosiaali- tai kasvatustieteiden tai käyttäytymistieteisiin suuntautunut korkeakoulututkinto, johon on sisältynyt tai jonka lisäksi on opiskeltu 60 opintopisteen korkeakouluopinnot sosiaalityöstä tai sosionomin opinnoista. Jokaisella oppilaitoksella tulee olla mahdollisuus käyttää vastaavan kuraattorin palveluja. Vastaavalla kuraattorilla on sosiaalityöntekijän pätevyys. (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 26.6.2015/817; OPHL 7. §.)

Ensisijaiset kuraattorin työtä määrittävät lait ovat oppilas- ja opiskelijahuoltolaki sekä sosiaalihuoltolaki. Kuraattorin asiakkuus aloittaa siis myös sosiaalihuollon asiakkuuden. Muita työtä ohjaavia lakeja ovat mm. lastensuojelulaki, perusopetuslaki sekä laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista.

Lakien lisäksi työtä ohjaavat mm. opetussuunnitelmat, valtakunnalliset ja hyvinvointialueiden omat ohjeet ja verkkosivut sekä koulutuksen järjestäjien ohjaavat asiakirjat, ohjeet ja verkkosivustot. Kuraattorin kanssa asiointi perustuu aina luottamuksellisuuteen ja vapaaehtoisuuteen. (Eloisa 2023.)

Yhdellä kuraattorilla saa olla enintään 670 opiskelijaa. Opiskelijalla on oikeus päästä henkilökohtaisesti keskustelemaan kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun hän on ilmaissut halunsa tapaamiseen. Jos asia on kiireellinen, tulee tapaamisen järjestyä jo samana tai seuraavana työpäivänä. (OPHL 9a. §, 15. §.)

Esiopetuksessa kuraattori tuo kokonaisvaltaisen näkökulman lapsen elämäntilanteesta opiskeluhuollon toimintaan. Esiopetuksen kuraattorin tärkeänä tehtävänä on tunnistaa ja selvittää sosiaalisia vaikeuksia, sekä tukea niiden ratkaisemisessa. Ennaltaehkäisevä ja varhainen tuki sekä mahdollisimman varhainen ongelmien selvittely on työssä ensisijaista. Kuraattori osallistuu tukitoimien suunnitteluun esiopetuksen henkilöstön kanssa ja tarjoaa heille konsultaatiota. Hän tekee myös yhteistyötä huoltajien ja muiden tarvittavien tahojen kanssa ja ohjaa perheitä tarvittaessa muihin palveluihin. Jokaisella esiopetusyksiköllä on oma nimetty kuraattori, joka tapaa lapsia yleensä esiopetusaikana. Kuraattori kutsutaan paikalle tarvittaessa, mutta hän voi myös vieraila yksiköissään säännöllisesti. (Mikkeli 2023a, 16.)

4 ESIOPETUS

Suomessa vakituisesti asuvalla lapsella on oppivelvollisuus, joka alkaa sinä vuonna, kun lapsi täyttää seitsemän vuotta (Oppivelvollisuuslaki 2. §). Lapsen täytyy osallistua vuoden kestävään esiopetukseen tai muuhun samat tavoitteet saavuttavaan toimintaan oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuotena. Lapsi voi aloittaa perusopetuksen vuotta aiemmin tai vuotta myöhemmin, jos tähän on psykologisen selvityksen mukaiset perusteet. (Perusopetuslaki 26. §, 27. §.) Pidennetty oppivelvollisuus on tilanteissa, joissa perusopetuksen tavoitteita ei ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi (OVL 2. §). Jos lapsi on pidennetty oppivelvollisuuden piirissä, hänen on osallistuttava esiopetukseen oppivelvollisuuden alkamisvuonna, mutta hänellä on oikeus saada esiopetusta jo sinä vuonna, kun hän täyttää viisi. Lapsen huoltajalla on velvollisuus huolehtia siitä,

että lapsi osallistuu joko esiopetukseen tai muuhun vastaavat tavoitteet saavuttavaan toimintaan. (OVL 3. §; POL 26. §.)

Esiopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jonka yhdenmukaista ja laadukasta toteuttamista ohjataan Opetushallituksen antamalla valtakunnallisella määräyksellä, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteilla. Tämä on päätös siitä, mitkä ovat esiopetukset tavoitteet ja keskeiset sisällöt, miten yhteistyötä esiopetuksen ja huoltajien välillä tehdään, mitkä ovat opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja opetustoimen opiskeluhuollon tavoitteet. Opetussuunnitelman perusteiden lisäksi Suomen perustuslaki, perusopetuslaki ja -asetus ja sen nojalla annettu valtioneuvoston asetus sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaki ohjaavat esiopetuksen järjestämistä. Näiden lisäksi tulee huomioida myös muusta lainsäädännöstä tulevat velvoitteet ja kansainväliset sopimukset. Lapsen etu tulee huomioida, kun esiopetusta suunnitellaan, järjestetään ja siitä päätetään. (OPH 2014.)

Opetuksen järjestäjän tulee laatia paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma kansallisen opetussuunnitelman mukaisesti paikalliset erityispiirteet ja suunnitelmat huomioiden. Suunnitelmassa tulee olla myös suunnitelma lasten suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Suunnitelma on laadittava perusopetuslain mukaisesti yhdessä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden tehtävissä toimivien viranomaisten kanssa. Suunnitteluun voi osallistua myös muu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstö. Suunnitelmaa noudattavat kaikki esiopetuksessa lapsen kanssa työskentelevät ja suunnitelman pohjalta tehdään myös lasten yksilölliset kasvun ja oppimisen tuen suunnitelmat. (OPH 2014.)

Esiopetus tarjoaa lapsille monipuolisia mahdollisuuksia harjoitella ja vahvistaa sosiaalisia taitoja. Tavoitteena on ihmisten yhdenvertaisuutta arvostava lapsi, joka arvostaa myös omaa ainutlaatuisuuttaan. Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus muodostavat yhdessä perusopetuksen kanssa perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksessa edistetään lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä lapsilähtöisesti ja vahvistetaan sekä lapsen myönteistä mielenkuvaa että käsitystä itsestä oppijana leikin ja myönteisten oppimiskokemus-

ten avulla. Esiopetuksessa on merkittävät mahdollisuudet havaita jo varhaisessa vaiheessa lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeita, järjestää näihin tukea ja näin ehkäistä vaikeuksia. (OPH 2014.)

Kunnalla on velvollisuus järjestää esiopetusta tai hankkia palvelut muulta julkiselta tai yksityiseltä palveluntuottajalta. Kunnalla on vastuu siitä, että palvelut ovat perusopetuslain mukaiset. (POL 4. §.) Mikkelissä esiopetus kuuluu hallinnollisesti varhaiskasvatuspalveluihin. Esiopetusta on mahdollista järjestää 25 yksikössä lukuvuonna 2024–2025. Yksiköistä 13 on kunnallisia ja 12 yksityisiä. Esiopetusikäisellä on oikeus saada myös täydentävää varhaiskasvatusta. (Mikkeli s.a.)

Kaksivuotinen esiopetus on Opetus- ja kulttuuriministeriön toteuttama kokeilu, jolla halutaan mm. vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa sekä kehittää esiopetuksen laatua ja vaikuttavuutta. Kokeilulla halutaan myös saada tietoa siitä, millaisia vaikutuksia kaksivuotisella esiopetuksella on lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin, sosiaalisiin taitoihin ja terveen itsetunnon muodostumiseen. (OKM 2021.) Mikkelistä kokeiluun osallistuu viisi päiväkotia. Kokeilun myötä kasvun ja oppimisen tuki sekä oppilashuolto kuuluvat siis jo kokeiluun osallistuville viisivuotiaille. (Mikkeli 2021.)

5 MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ

Moniammatillista työskentelyä tarvitaan usein siksi, että asiakkaiden elämäntilanteet ovat moninaisia eikä yhden ammatti- tai tieteenalan tietämys yksinään riitä haasteiden tunnistamiseen ja ratkaisukeinojen keksimiseen. Tämä ymmärrys on tärkeä lähtökohta moniammatilliselle työskentelylle. Sosiaali- ja terveyspalveluissa asiakas on aina työskentelyn keskiössä ja moniammatillisen yhteistyön tulisi parantaa hänen saamaansa palvelua. Erityisen tärkeää on toimiva vuorovaikutus ja yhteistyö kaikkien osapuolten välillä. Käsite moniammatillisuus kuvaa erityisesti eri ammattilaisten välistä yhteistyötä erotuksena monitoimijaisuudesta, joka kattaa myös muita kuin ammattilaisia, esimerkiksi läheiset. (Mönkkönen ym. 2019, 9, 11–13.)

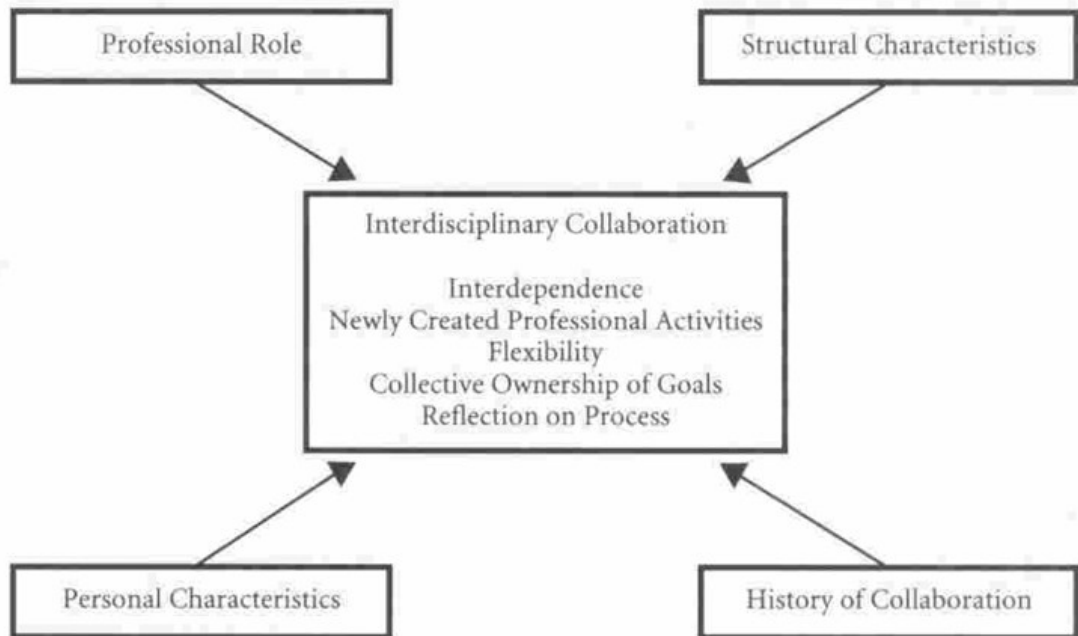
Isoherrasen (2012, Isoherranen 2008, 34 mukaan) määritelmän mukaan moniammatillinen yhteistyö on asiakaslähtöistä ja siinä huomioidaan asiakkaan

elämä ja hoito-/hoivapolku kokonaisuutena. Eri asiantuntijoiden tiedot ja taidot kootaan yhteen ja asiakkaan tilanteesta, tarvittavista toimenpiteistä ja ongelmien ratkaisuihin rakennetaan yhteinen käsitys ja tavoite. Tiedon kokoaminen tapahtuu joustavasti yhdessä sovitulla toimintaperiaatteilla, ja asiakas läheiseen osallistuu keskusteluun tarvittaessa. Batesin ym. (2019) tutkimuksen mukaan koulun moniammatillisen tiimityön avulla opiskelijaa voidaan tukea kokonaisvaltaisemmin, sillä eri alojen yhdistetty tietämys antaa uusia ideoita ja resursseja. Tiimityö auttaa koordinoimaan opiskelijan palveluja, nopeuttaa palveluihin pääsyä ja auttaa tilanteen seurantaan. Ammattilaisten jaettu vastuu ja tuki toisilleen helpottaa työn taakkaa. Moniammatillisella työllä on merkitystä erityisesti niille opiskelijoille, joilla on enemmän haasteita. Koulun sosiaalityöntekijällä on tärkeä rooli tiimissä ja tukea tarvitsevien opiskelijoiden tunnistamisessa.

Velvoite moniammatilliseen yhteistyöhön mainitaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain lisäksi mm. varhaiskasvatuslaissa ja sosiaalihuoltolaissa. Sosiaalihuoltolain mukaan sosiaalihuollon toteutus tapahtuu yhteistyössä eri toimijoiden kanssa niin, että palvelukokonaisuus on asiakkaan edun mukainen. Varhaiskasvatuslaki velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjää ja tuottajaa toimimaan yhteistyössä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa, jotta lapsen tarvitseman tuen ja palvelujen kokonaisuutta voidaan arvioida, suunnitella ja toteuttaa. Sosiaalihuoltolain mukaan lasten päivähoidon työntekijällä on velvollisuus ohjata henkilö hakemaan sosiaalipalveluita, jos työntekijän mielestä sosiaalihuollon tarve on ilmeinen. Henkilön suostumuksella työntekijä voi myös itse ottaa yhteyttä sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen tuen tarpeen arvioimiseksi. (Varhaiskasvatuslaki 7. §, SHL 35. §, 41. §.)

Bronstein (2003) loi monitieteisen yhteistyön mallin kuvaamaan sitä, millaisia osatekijöitä optimaalinen yhteistyö sosiaalityöntekijöiden ja muiden ammattilaisten välillä sisältää ja mitkä tekijät yhteistyöhön vaikuttavat. Malli koostuu kahdesta osasta. Ensimmäinen osa sisältää moniammatillisen yhteistyön viisi osatekijää, joita ovat keskinäinen riippuvuus, uudelleen luotu ammatillinen toiminta, joustavuus, tavoitteiden yhteinen omistajuus sekä prosessin reflektointi. Mallin toinen osa kuvaa niitä neljää tekijää, jotka vaikuttavat moniammatilliseen yhteistyöhön. Näitä ovat ammatilliset roolit, rakenteelliset ominaisuudet,

henkilökohtaiset ominaisuudet sekä yhteistyön historia. Kiinnittämällä huomiota näihin tekijöihin, työntekijät voivat maksimoida yhteistyön toimivuuden. Kuva 2 esittelee Bronsteinin mallin kokonaisuuden.

Kuva 2. Kuvassa keskellä monitieteisen yhteistyön mallin osatekijät ja ympärillä yhteistyöhön vaikuttavat tekijät (Bronstein 2003, 303)

Keskinäinen riippuvuus tarkoittaa, että ammattilaisten välillä on yhteistyötä ja luottamusta yhteistyöhön. Jokainen on riippuvainen toisistaan, jotta voi saavuttaa tavoitteensa. Jotta keskinäinen riippuvuus voisi toteutua, jokaisella ammattilaisella täytyy olla selvä ymmärrys sekä omasta ammattiroolistaan että toisten ammattilaisten rooleista ja näiden eroista. Näin he tietävät, mitä tarjottavaa heillä on ja mitä he voivat odottaa toisilta. Keskinäiseen riippuvuuteen sisältyy sekä muodollista että epämuodollista yhteistä ajanviettoa, suullista ja kirjallista kommunikointia ammattilaisten välillä, sekä toisten ammattilaisten mielipiteiden ja panoksen arvostamista. (Bronstein 2003, 299–300.)

Uudelleen luodulla ammatillisella toiminnalla Bronstein kuvaa yhteistä toimintaa ja rakenteita, joilla voidaan saavuttaa enemmän kuin mihin kukin ammattilainen yksinään pystyisi, ja jotka maksimoivat jokaisen työntekijän erityisosaamisen. Nämä yhteistyötä sisältävät uudet toimintatavat ulottuvat yksittäisten yhteistyökumppaneiden ja niiden suorien palveluiden ulkopuolelle asiakkaille.

Tällaisia uudistuksia voi havaita uusissa rakenteissa, käytännöissä ja palvelujärjestelmissä. Esimerkiksi koulussa opettaja ja sosiaalityöntekijä voivat kehittää yhteistä toimintaa. (Bronstein 2003, 300.)

Joustavuus ulottuu keskinäistä riippuvuutta laajemmalle ja viittaa tietoiseen roolien hämärtämiseen. Joustavuutta kuvaa toiminta, jossa tavoitellaan hedelmällistä kompromissia, kun kohdataan erimielisyyksiä ja muutetaan roolia, kun ammattilaiset vastaavat kekseliäästi siihen mitä tilanne heiltä vaatii. Roolin ei pitäisi riippua vain ammattilaisen suorittamasta koulutuksesta, vaan myös siitä, mitä organisaatio, tilanne, kollegat, asiakkaat ja perheet tarvitsevat. (Bronstein 20023, 300–301.)

Tavoitteiden yhteinen omistajuus tarkoittaa, että ammattilaiset jakavat yhdessä vastuun koko prosessista, jolla tavoitteisiin tähdätään. Tähän kuuluu yhteinen suunnittelu, määrittely, kehittäminen ja tavoitteiden saavuttaminen. Tämä sisältää myös sitoutumisen asiakaskeskeiseen hoitoon, jossa eri alojen ammattilaiset ja asiakkaat perheineen ovat kaikki aktiivisia tavoitteiden saavuttamisessa. Sitoutuminen yhteiseen tavoitteiden omistajuuteen vaatii jokaiselta ammattilaiselta vastuunottoa omasta osuudestaan niin menestyksessä kuin epäonnistumisessakin. Jokaisen täytyy tukea rakentavaa erimielisyyttä ja pohdiskelua kollegoiden ja asiakkaiden kesken. Prosessin reflektointi tarkoittaa työntekijöiden huomiota yhteistyöprosessia kohtaan. Tämä sisältää työsuhteesta ja prosessista puhumista ja pohtimista, sekä palautetta, jonka avulla vahvistetaan yhteistyösuhteita ja vaikuttavuutta. (Bronstein 2003, 301–302.)

Moniammatilliseen yhteistyöhön vaikuttavia tekijöitä Bronstein määrittää neljä. Nämä ovat ammatilliset roolit, persoonalliset ominaisuudet, rakenteelliset ominaisuudet sekä yhteistyön historia. Jos nämä kaikki ovat läsnä moniammatillisessa yhteistyössä, se tukee moniammatillisia pyrkimyksiä. Niiden puuttuminen taas asettaa esteitä. Ymmärrys siitä, millaiset tekijät auttavat, ja millaiset estävät yhteistyötä, lisää yhteistyötä. (Bronstein 2003, 302.)

Vahva ymmärrys omasta ammatillisesta roolista tarkoittaa oman ammatin syvällistä sisäistämistä. Moniammatillinen yhteistyö vaatii sekä luottamusta omaan ammattirooliin että yhteistyöhön. Moniammatilliset yhteistyösuhteet

eroavat tieteenaloiltaan ja siinä, mikä asema eri ammattien edustajilla on toimintaympäristössä. Yhteistyön hyvä toteutuminen edellyttää, että molemmat osapuolet kunnioittavat toisiaan huolimatta siitä, mikä ammattikunnan asema toimintaympäristössä on. (Bronstein 2003, 302–303.)

Moniammatilliseen yhteistyöhön vaikuttavia rakenteellisia tekijöitä ovat hallittavissa oleva asiakasmäärä, toimipaikan yhteistyötä tukeva kulttuuri, hallinnollinen tuki, ammatillinen vapaus sekä yhteistyön toteutumiselle annettava aika ja tila. Organisaation tai esihenkilön antamat resurssit voivat joko tukea tai asettaa esteitä yhteistyölle. (Bronstein 2003, 303.) Yhteistyön historialla Bronstein (2003, 304) viittaa siihen, millaisia aiempia kokemuksia ja käytäntöjä moniammatillisesta yhteistyöstä organisaatiossa ja työntekijöillä on.

Henkilökohtaiset ominaisuudet vaikuttavat moniammatilliseen yhteistyöhön sen kautta, miten työntekijät näkevät toisensa ihmisinä, ammattiroolin ulkopuolella (Bronstein 2003, 304). Tunne siitä, että työntekijöillä on yhteinen tehtävä helpottaa yhteistyötä, kun taas epäselvä tehtävä, ajan puute, liiallinen työn määrä ja hallinnollisen tuen puute ovat esteitä yhteistyölle. Yhteistyötä tukevia henkilökohtaisia ominaisuuksia ovat mm. kunnioitus ja myönteinen suhtautuminen työtoveria kohtaan. (Brown 1995, Bronstein 2003, 304 mukaan.)

6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyö käynnistyi aiheen valinnalla marraskuun 2023 alussa. Työn tekeminen oli lähes kokonaan tauolla alkuvuodesta 2024, sillä tein kuraattorin sijaisuutta. Eloisan toimeksiantosopimuksen toimitin sähköisten allekirjoitusten valmistelua varten Eloisan kirjaamoon maaliskuun lopulla ja se allekirjoitettiin huhtikuussa. Opinnäytetyön suunnitelma valmistui ja tuli hyväksytyksi toukokuun puolivälissä, jonka jälkeen pääsin hakemaan tutkimuslupia Eloisalta ja Mikkelin kaupungilta. Luvat myönnettiin nopeasti.

Kuraattorien haastattelut toteutin kesäkuun toisella viikolla ja litteroin aineiston heti haastattelujen valmistumisen jälkeen. Haastatteluaineiston analyysin aloitin heinäkuussa, kun olin pitänyt hetken lomaa litteroinnin valmistumisen jälkeen. Keskusteltuani varhaiskasvatuksen johtajan kanssa toukokuussa sain tietää, että yksityisellä puolella tutkimuslupa tulisi hankkia kaikilta esiopetusta

tarjoavilta yksiköiltä erikseen. Työmääräni rajaamiseksi päädyimme kuraattorien kanssa rajaamaan lomakehaastattelun vain kunnalliseen esiopetukseen. Päätös ei ollut aivan helppo, sillä mielestäni myös yksityisen puolen näkemyksiä olisi ollut tärkeä kuulla. Lomakehaastattelu avautui 6. kesäkuuta ja sulkeutui elokuun lopulla. Ehdin aloittaa aineiston analyysia, mutta syyskuusta lokaan puoliväliin opinnäytetyön tekeminen oli vähäistä, sillä tein viimeisen opintoihin kuuluvan harjoittelun.

Aikajana (taulukko 1.) kuvaa työn etenemistä ja työn kuluessa tapahtuneita muutoksia.

Taulukko 1. Opinnäytetyöprosessin aikajana

Marraskuu 2023	Aiheen valinta ja Teams-tapaaminen Eloisan tulosaluepäällikön kanssa-> idean esittely. Aiheen rajaamista, näkökulman tarkentamista, ajatusten vaihtoa kuraattorien kanssa.
Joulukuu 2023	Opinnäytekoordinaattori hyväksyi aihe-ehdotuksen. Kuraattorien tiimiin osallistuminen. Ensimmäinen tapaaminen ohjaavan opettajan kanssa. Opinnäytetyön suunnitelman aloitus.
Tammikuu 2024	Muutos suunnitelmaan-> kyselyn sijaan kuraattorien teemahaastattelut ja esiopetuksen lomakehaastattelu.
Tammikuu 2024 – maaliskuu 2024	Kuraattorin sijaisuus, suunnitelman teko lähes kokonaan tauolla.
Maaliskuu 2024	Eloisan toimeksiantosopimuksen lähettäminen.
Huhtikuu 2024	Eloisan toimeksiantosopimuksen allekirjoitus. Soitto esiopetuksen yksikköön.
Maaliskuu 2024-toukokuu 2024	Suunnitelman tekoa. Vaikea keskittyä, teknisiä haasteita, piti palata monta kertaa siihen, mikä on työn tarkoitus.
Toukokuu 2024	Suunnitelman palautus ja poisto muutosten vuoksi. Puhelu varhaiskasvatuksen johtajalle -> työn rajaaminen kunnalliseen esiopetukseen. Korjatun suunnitelman palautus Wihiiin ja suunnitelman hyväksyntä. Tutkimuslupahakemukset sekä Eloisalle että varhaiskasvatukseen + vaitiolositoumus varhaiskasvatukseen (liite 4.)
Kesäkuu 2024	Esiopetusyksiköiden johtajien Teams-info. Saatekirje (liite 1.), tutkimustiedote sekä Webropol-lomakehaastattelun linkki johtajille. Kuraattorien teemahaastattelut, haastattelijien litterointi.

Heinäkuu 2024	Aineiston analyysiä ja raportin kirjoittamista.
Elokuu 2024	Muistutusviesti esiopetusyksiköiden johtajille Lomakehaastattelu sulkeutui 23.8. Ohjaavan opettajan tapaaminen. Aineiston analyysiä ja raportin kirjoittamista.
Syyskuu-lokakuu 2024	Raportin lähetys puolivälin kielentarkistukseen. Työharjoittelu 7 viikkoa. Opinnäytetyö lähes kokonaan tauolla. Raportin kirjoittamista. Aineiston uudelleen järjestämistä. Ajatukset alkavat selkiytyä ja työ etenee vauhdilla.
Marraskuu 2024	Uusi kuraattorin sijaisuus. Opinnäytetyö valmis, suullinen esitys, toisen opiskelijan työn opponointi ja muut loppuvaiheen tehtävät.

Opinnäytetyöprosessi oli työläs. Opinnäytetyön tavoiteltu valmistumisaika oli lokakuu 2024, mutta tämä ei toteutunut. Tein aineiston analyysiä ja kirjoitin raporttia heinäkuusta aina marraskuulle asti, sillä työ oli hidasta muun elämän ohella.

Alaluvussa 6.1 esittelen työni tavoitteen, tarkoituksen ja tutkimuskysymykset. Alaluvussa 6.2 kuvaan tiedonhakuja ja esittelen aiempia aiheeseen liittyviä tutkimuksia. Alaluvussa 6.3 kuvaan työni tutkimusmenetelmät sekä luvussa 6.4 sisällönanalyysin.

6.1 Tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, miten kuraattorityötä Mikkelin esiopetuksessa tällä hetkellä toteutetaan ja miten työtä voisi kehittää. Opinnäytetyön tarkoituksena oli haastatella esiopetuksen kuraattoreita sekä toteuttaa lomakehaastattelu esiopetuksen henkilökunnalle. Tutkimus tuotti molempien osapuolien näkökulmasta tietoa siitä, mikä työssä tällä hetkellä toimii ja kuinka työtä haluttaisiin kehittää.

Opinnäytetyön pääkysymykset olivat:

- Miten kuraattorityötä tällä hetkellä toteutetaan?
- Millaisia kehittämistoiveita esiopetuksen kuraattorityölle on?

Pääkysymystä tarkentavat alakysymykset olivat:

- Mikä kuraattorin työssä tällä hetkellä toimii?
- Mikä kuraattorin työssä aiheuttaa haasteita?

6.2 Tiedonhaku ja aikaisemmat tutkimukset

Tiedonhaun aloitin tekemällä hakuja Googlessa ja Google Scholarissa sekä tutkimalla Theseuksessa aiheeseeni liittyviä opinnäytetöitä. Perehdyin opinnäytetöiden sisällön lisäksi lähdeluetteloihin, joista sain hyviä ideoita lähteiksi. Jatkoin perehtymällä myös näiden valitsemieni tutkimusten lähteisiin. Tämä auttoi löytämään toimivia hakusanoja. Luin myös vanhoja opiskelutehtäviäni ja niiden lähteitä. Tiedonlähteinä olivat lisäksi Julkari, Journal.fi, ScienceDirect, Emerald, sekä EBSCO. Rajasin haut aikavälille 2010–2024. Hakusanoina olivat kuraattoriyö, esiopetus, opiskeluhoito, early childhood education, preschool, pre-primary education, interprofessional collaboration, multiprofessional cooperation, sekä school social work.

Kirjaston tiedonhaun opas ja ohjevideot olivat suureksi avuksi, koska pystyin palaamaan niihin tarvittaessa. Opasvideo kansainvälisten artikkelien etsimisestä oli minulle tärkeä apuväline. Kirjastossa etsin kirjallisuutta moniammatillisesta yhteistyöstä sekä lapsen kehityksestä. Kirjoista sain lisäapua tutkimusten löytämiseen. Mönkkösen, Kekonin ja Pehkosen toimittama kirja Moniammatillinen yhteistyö- vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla, auttoi hyvien lähteiden äärelle. Kirjasta löysin myös Bronsteinin moniammatillisen yhteistyön mallin, joka tutkimuksen edetessä alkoi vaikuttaa yhä paremmalta tuelta tulosten käsittelyyn.

Koska tutkimustasoista tietoa kuraattoriyöstä esiopetuksessa oli vaikea löytää, laajensin etsintää kuraattorin moniammatilliseen yhteistyöhön kouluympäristössä ja lasten kohtaamiin haasteisiin esiopetuksessa sekä koulussa. Kansainvälisiä hyviä tutkimuksia löytyi runsaasti ja haasteeksi tulikin aiheessa pysyminen. Luin monia tutkimuksia ja löysin uusia mielenkiinnon kohteita, joten omaa intoa täytyi rajata. Valitsemani tutkimukset ovat mielestäni sovellettavissa opinnäytetyöhöni moniammatillisen työn osalta ja ne kuvaavat myös lasten haasteiden jatkumoa esiopetuksesta vanhempiin ikäryhmiin.

Haasteita ja kehittämistarpeita esiopetuksen kuraattoriyössä on havaittu eri puolilla Suomea ja aiheesta on tehty useita opinnäytetöitä, joissa kuraattorin

roolia ja työnkuvaa on haluttu selkeyttää ja kuraattorien toimintatapoja yhteistä. Töissä on myös pyritty kehittämään moniammatillista yhteistyötä. Esittelen alla muutaman esimerkin esiopetuksen kuraattoriyöhön liittyvistä opinnäytetöistä, ja lisäksi muita opinnäytetyölleni taustaa antavia tutkimuksia.

Jäntti ja Mattinen (2024) kartoittivat opinnäytetyössään Savonlinnan esiopetushenkilöstön kaikkien ammattiryhmien näkemyksiä ja odotuksia kuraattorin kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja selvittivät, millaista yhteistyötä esiopetuksen ja kuraattorin välillä oli jo tehty. Sähköiseen kyselylomakkeeseen vastasi neljä varhaiskasvatuksen opettajaa ja yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Suurimmalla osalla oli työkokemusta alalta yli 15 vuotta. Vastausten mukaan yhteistyö on painottunut yksilökohtaiseen oppilashuoltoon ja kuraattori on osallistunut mm. kiusaamistilanteiden selvittelyyn ja ollut tukena haastavissa perhetilanteissa. Kuraattorilta odotetaan mm. konsultatiivista työtettä ja tukea huoltajien kanssa työskentelyyn, toimintamalleja lasten kaveritaitojen vahvistamiseen haastavissa tilanteissa sekä rohkeutta puuttua epäkohtiin. Vastaajat toivoivat, että kuraattoriyön mahdollisuuksia tehtäisiin näkyvämmäksi ja yhteistyötä esiopetuksen ja kuraattorin välillä vahvistettaisiin.

Käkönen (2022) kehitti ylemmän amk:n opinnäytetyössään esiopetuksen kuraattorin konsultatiivista työskentelymallia Turussa esiopetusyksiköiden johtajille suunnatun kyselyn pohjalta. Vastaajat toivoivat kuraattoreilta läsnäoloa esiopetusyksiköissä, tukea vanhempien ja esiopetuksen henkilöstön väliseen yhteistyöhön sekä tukea ja konsultaatiota arjessa työntekijöille. Hyvinä käytäntöinä kuraattoriyössä pidettiin mm. säännöllisiä ryhmissä vierailuja, infojen ja kuukausikirjeiden tuottamista esiopetuksen henkilöstölle ja lasten vanhemmille sekä aloitteellisuutta yhteydenotossa esiopetusyksiköihin.

Grönmark (2022) keräsi ylemmän amk:n opinnäytetyössään kehittämis ehdotuksia moniammatillisen yhteistyön kehittämiseksi oppilashuollossa esiopetuksen opettajilta sekä oppilashuollon kuraattoreilta ja psykologeilta. Pääsääntöisesti yhteistyö oli esiopetuksen opettajien mielestä toimivaa ja tarpeellista, mutta kiire, työntekijöiden vaihtuvuus sekä epätietoisuus yhteistyön tavoista ja mahdollisuuksista olivat haasteina yhteistyölle. Kehittämis ehdotuksina esiopetuksen opettajille esitettiin aktiivisuutta ja matalan kynnyksen yhteydenottoa. Oppilashuollon työntekijöiltä toivottiin oman työnkuvan avaamista sekä heihin

yhteydenottamisen onnistumisen varmistamista. Kaikille yhteisiksi tavoitteiksi esitettiin dialogisuutta, joustavuutta, kunnioitusta, selkeyttä ja avoimuutta.

Vuoden 2022 lapsibarometrissa (Tuukkanen 2022) esiopetusikäiset lapset kuvasivat, että heille turvallisuutta merkitsee turvallinen elinympäristö, jossa on hellyyttä tarjoavia aikuisia ja kavereita. Vaikka tutkimustulokset olivat pääosin positiivisia, lapsista vain 58 % tunsivat aina olonsa turvalliseksi esikoulussa. Lisäksi vähemmän koulutettujen vanhempien lapset kokivat turvattomuutta useammin kuin korkeasti koulutettujen vanhempien lapset. Tuukkasen mukaan esiopetuksessa tulisi keskustella turvallista oloa edistävästä ja vähentävistä asioista lasten kanssa ja harjoitella turvallisuutta lisääviä käytäntöjä.

Repo (2015) tutki väitöskirjassaan kiusaamisilmiötä esiopetuksessa ja havaitsi, että systemaattista kiusaamista tapahtuu ja kiusaaminen on ryhmäilmiö jo esiopetuksessa. Selvästi muita useammin kiusaamisessa osallisena olivat erityisen tuen piirissä olevat lapset. Revon mukaan kiusaamista voitaisiin vähentää ryhmähenkeä vahvistamalla ja tukemalla kiusaavaa lasta parempien toimintatapojen oppimiseen.

Isokääntä (2018) tutki pro gradussaan lastentarhanopettajien käsityksiä esiopetusikäisten lasten sosioemotionaalisisista taidoista. Tutkimuksen mukaan lapset tarvitsevat aikuisen tukea myönteisen minäkuvan rakentamisessa, tunnetaidoissa, itsesäätelytaidoissa, vertaissuhteissa sekä ryhmätyöskentelytaidoissa.

Minkkisen (2015) väitöstutkimus tutki alakouluikäisten lasten hyvinvointia koulun sosiaalisten suhteiden näkökulmasta ja havaitsi, että sosiaalisilla suhteilla on tärkeä merkitys 9–12-vuotiaiden lasten emotionaalisiselle hyvinvoinnille. Mitä vähemmän luokassa on kiusaamista ja mitä enemmän opettaja tukee kaikkia luokan oppilaita, sitä paremmin oppilaat viihtyvät, huolimatta siitä, oliko lapsi itse kiusaamisen kohteena tai saiko hän itse tukea opettajalta.

Pippuri (2015) halusi väitöstutkimuksellaan tuoda lasten ja nuorten syrjäytymiskeskusteluun koulun sosiaalityön näkökulmaa. Hänen tutkimuksessaan korostui yläkouluikäisten osuus kuraattorien asiakkuuksissa. Asiakkuus liittyi yleensä oppilaiden käyttäytymiseen erityisesti pojilla tai sosiaalisiiin suhteisiin

erityisesti tytöillä. Nämä nähtiin tutkimuksessa koulussa näkyvinä alkusyinä syrjäytymiskehitykselle. Yksittäisinä syinä asiakkuudelle oli usein mm. kiusaaminen tai uhmakas käytös. Kuraattorin selvittely ja tuki oli riittävää 74 %:ssa tapauksista ja muutoksia oli saatu aikaan melko pienellä interventiolla.

6.3 Tutkimusmenetelmät

Alkuperäinen ideani oli määrällinen tutkimus, jonka aineistonhankinnan välineenä olisi ollut pelkkä Webropol-kysely monivalintakysymyksillä, sillä tavoitteena oli saada vastauksia mahdollisimman paljon ja vastaajia mahdollisimman vähän kuormittaen. Asiaa pohdittuani ja keskusteltuani ohjaavan opettajan ja kuraattorien kanssa huomasin, että vain tällä tavalla kerätyt vastaukset eivät anna ilmiöstä riittävän syvällistä kuvaa. Siksi päädyin laadulliseen tutkimukseen. Kanasen (2014, 18,24) mukaan laadullinen tutkimus pyrkii ilmiön kuvaamiseen ja tulkinnan antamiseen, syvälliseen ymmärtämiseen. Jotta ilmiöön voi vaikuttaa, täytyy ensin tietää, miten ilmiö toimii, ja mistä siinä on kyse. Tämä oli mielestäni tärkeä lähtökohta työlleni.

Tiedonkeruun toteutin kuraattorien teemahaastatteluilla sekä esiopetuksen sähköisellä lomakehaastattelulla. Lomakehaastattelun valitsin tiedonkeruun välineeksi siksi, että kuraattorit toivoivat saavansa vastauksia mahdollisimman monesta esiopetusyksiköstä. Laadullisen tutkimuksen tulisi olla emansipatorinen. Tutkimukseen osallistuvat eivät siis ole vain tiedon antajia, vaan tutkimuksen tulisi lisätä myös heidän ymmärrystään tutkittavasta aiheesta ja tätä kautta vaikuttaa myönteisesti heidän aiheeseensa liittyviin ajatuksiinsa ja toimintatapoihinsa myös tutkimuksen jälkeen. (Vilka 2021, 125.) Tämä oli minulle tärkeä näkökulma työssäni. Toivoin, että tutkimukseen osallistuminen herättäisi osallistujissa ajatuksia ja intoa yhteiseen työn kehittämiseen.

Laadullisen tutkimuksen aineistoa voi kuvata harkinnanvaraiseksi poiminnaksi. Tapausmäärä on suhteellisen pieni eikä laadullisella tutkimuksella pyritä tekemään tilastollisia yleistyksiä. Ratkaisevaa on määrän sijaan tulkintojen kestävyys ja syvyys. Tutkimuksen tarkoituksena ei ole vain kertoa aineistosta, vaan tulkita sitä, ja rakentaa sen avulla käsitteellistä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Teoria toimii tutkimuksessa taustana, jota vasten kerättyä aineistoa tarkastellaan ja raportoinnissa käydään vuoropuhelua empirian ja teorian välillä.

Teoria, ja laadullisessa tutkimuksessa erityisesti teoreettiset käsitteet, siis toimii välineenä tulkintojen tekemiseen. Teoria voi olla laadullisen tutkimuksen päämäärä tai keino. Keinona se auttaa tutkimuksen tekemistä. (Eskola & Suoranta 2005, 61–62, 67, 81–83.) Opinnäytetyössäni teoria toimi tutkimuksen keinona.

6.3.1 Teemahaastattelu

Teemahaastattelussa teemat eli aihealueet on määrätty, mutta kysymyksillä ei ole tarkkaa järjestystä eikä niitä ole muotoiltu tarkasti. Ennalta päätetyt aiheet käsitellään haastattelun aikana, mutta aiheiden laajuus ja käsittelyjärjestys vaihtelevat. Teemarunkoa ei voi muodostaa ilman jonkinlaista tietoa, esiymmärrystä, tutkittavasta aiheesta. Teemojen rakentelussa voi siis käyttää sekä aiempaa teoretietoa että mahdollisesti omaa kokemusta. (Eskola & Suoranta 2005, 30, 78, 152.)

Teemahaastattelurunko muodostui tutkimuskysymysten pohjalta. Teemoina olivat kuraattorityön tämänhetkiset toteutustavat, työn toimivat puolet, työn haastavat puolet sekä kehittämistoiveet. Lisäksi tein itselleni apukysymyksiä sekä aiemmasta teoretiedosta löytämistäni asioista että oman kokemukseni pohjalta, ja tästä olikin haastattelutilanteessa hyötyä. Teemahaastattelun rungon (liite 3.) toimitin haastateltaville etukäteen. Jätin teemat hyvin avoimeksi, jotta en ohjaisi haastateltavien ajatuksia. Haastattelun edetessä tein syventäviä kysymyksiä haastateltavien esille nostamista asioista.

Teema-alueilla tulisi olla liikkumavaraa niin, että tutkittavaan ilmiöön liittyvät erilaiset puolet paljastuvat. Teemaluettelon on tarkoitus varmistaa, että tutkimuksen aiheen kannalta olennaiset asiat tulevat käsitellyksi haastattelun aikana, eli tutkija saa tarvitsemansa tiedon. Toisaalta myös tilanneratkaisuille pitäisi jäädä tilaa. Teemahaastattelussa sekä tutkija että tutkittava toimivat teema-alueiden tarkentajina. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 66–67, 103.)

Haastattelussa on tarkoituksena kerätä aineistoa, ”jonka pohjalta voidaan luottavasti tehdä tutkittavaa ilmiötä koskevia päätelmiä” (Hirsjärvi & Hurme 2008, 66). Haastateltaviksi valitaan henkilöitä, joilla odotetaan olevan tietoa tai

kokemusta tutkittavasta asiasta. Tiedonantajien valinta ei siis voi olla sattumanvaraista vaan se tulee tehdä harkiten ja tarkoitukseen sopien. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98.) Esiopetusyksiköt jakaantuvat Mikkelissä kaikille yhdeksälle esi- ja perusopetuksen kuraattorille. Kuraattorit valitsivat keskuudestaan pyynnöstäni viisi haastateltavaa. Esitin toiveen, että haastateltavilla olisi mahdollisimman monipuolista kokemusta kuraattorin työstä esiopetuksessa, esimerkiksi erilaisia yksiköitä ja eri pituisia työkokemusta esiopetusikäisten lasten kanssa työskentelystä.

Valitsin kuraattorien yksilöhaastattelut muutamasta syystä. Ryhmähaastattelu tilanteena tuntui itselleni jännittävältä, teknisesti vaikealta ja litteroinnin osalta työläältä toteuttaa. Ajattelin, että minun on helpompi keskittyä kuuntelemaan ja sisäistämään haastateltavan puhetta yksilöhaastattelussa, kuin ryhmätilanteessa. Lisäksi ajattelin, että erilaiset persoonat pääsevät paremmin kertomaan ajatuksiaan, kun haastattelutilanteessa olemme vain me kaksi.

Jos tutkimukseen ei olisi kuulunut esiopetuksen henkilöstön osuutta, olisin voinut haastatella kaikki kuraattorit. Tässä tutkimusasetelmassa haastateltavien määrä oli mielestäni riittävä ja sain hyvin aineistoa tutkimukseeni. Haastattelut toteutin kuraattorien toiveesta kesäkuun toisella viikolla kuraattorien omilla työpisteillä. Tämä teki haastattelutilanteesta lievästä alkujännityksestä huolimatta rennon. Pyysin haastateltavilta haastattelun alussa allekirjoituksen tutkimuksen suostumuslomakkeeseen ja nauhoitin haastattelut puhelimen nauhurilla. Harjoittelujaksot ja lyhyt työkokemus kuraattorina auttoivat minua haastatteluissa, sillä minulla oli jo tietoa kuraattorin käytännön työstä. Toisaalta väliillä oli haastavaa olla tuomatta omia syntyneitä käsityksiäni liikaa keskusteluun.

6.3.2 Lomakehaastattelu

Lomakehaastattelu sopii hyvin aineistonkeruun tavaksi silloin, kun tarkoituksena on kerätä näkemyksiä, kokemuksia ja mielipiteitä rajatusta aiheesta (Vilkkä 2021, 123). Puolistrukturoidussa lomakehaastattelussa tutkija päättää kysymysten muodon ja niiden esittämisjärjestyksen, mutta vastaaja vastaa omin sanoin (Eskola & Suoranta 2005, 86). Lomakehaastattelun kysymysten tulee olla merkityksellisiä tutkimusongelman kannalta ja kysymykselle pitää löytyä perustelu tutkimuksen viitekehystä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87).

Kohderyhmän tuntemus auttaa muodostamaan kysymykset sekä teema- että lomakehaastatteluun. Kyllä- ja ei-vastauksia halutaan laadullisessa tutkimuksessa välttää. (Vilkkä 2021, 128.)

Koska esiopetuksen maailma on itselleni vieras, hain käytännön näkemystä parhaasta lomakehaastattelun ajankohdasta ja muista huomioitavista asioista soittamalla yhteen esiopetusta tarjoavaan yksikköön sekä varhaiskasvatuksen johtajalle. Keskustelujen pohjalta ajankohdaksi valikoitui kesäkuu. Lisätakseni vastaamismotivaatiota esiopetusyksiköissä, halusin järjestää infon opinnäytetyöstäni ennen lomakehaastattelun avaamista. Puheluissa sain neuvoksi koota esiopetusta tarjoavien yksiköiden johtajat etätapaamiseen, joten järjestin 4. kesäkuuta 2024 Teams-tapaamisen. Tapaamisessa kerroin opinnäytetyöstäni ja sen mahdollisista hyödyistä esiopetukselle. Kuraattorit kävivät vielä haastattelulomakkeen tiimissään läpi 5. kesäkuuta, ja heiltä saadun hyväksynnän jälkeen jaoin kyselyn seuraavana päivänä esiopetuksen johtajille, jotka sitten jakoivat sitä omissa yksiköissään. Johtajien toiveesta vastausaikaa pidennettiin elokuun loppupuolelle asti kesälomien vuoksi.

Webropol-lomakkeessa (liite 2) oli kolme taustakysymystä, joissa kartoitettiin vastaajan ammattiroolia, työkokemusta alalta sekä sitä, onko vastaaja tehnyt yhteistyötä kuraattorin kanssa. Avokysymyksiä lomakkeessa oli neljä. Ensimmäisessä tiedusteltiin, miten kuraattorityötä vastaajan työyksikössä tällä hetkellä toteutetaan, esimerkiksi kuraattorin käyntien säännöllisyys tai käyttämät työtavat. Toisessa kysymyksessä pyydettiin vastaajaa kuvaamaan, mikä kuraattorin työskentelyssä on tällä hetkellä hänen mielestään toimivaa ja kolmannessa, millaisissa asioissa hän kaipaisi kuraattorin tukea. Neljänneksi vastaajaa pyydettiin kertomaan omia kehittämistoiveita kuraattorityölle.

Avokysymysten riskinä on, että vastaukset voivat olla niin niukkoja, että niitä on mahdotonta analysoida syvällisemmin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 146). Aiempia opinnäytetöitä lukiessani huomasin myös, että vastaajamäärät verkkokyselyissä jäävät usein pieniksi. Tästä huolimatta ja myös tästä syystä halusin tehdä lomakehaastattelun avokysymyksillä. Silloin pieni vastaajamäärä ei välttämättä haittaisi, sillä laadullisen tutkimuksen hengen mukaisesti muutamakin aktiivinen vastaaja voisi olla opinnäytetyöni kannalta arvokas ja riittävä.

Elokuun toisella viikolla tarkistin Webropolin tilanteen. Vastauksia oli tullut kolme. Teams- tapaamisessa olimme sopineet, että jos vastauksia on niukasti, laitan johtajille viestiä. Näin tein, mutta harmillista kyllä, tämä johti vain yhteen lisävastajaan. Vastausten sisältöön olin kuitenkin tyytyväinen, sillä sain niistä hyvää aineistoa tutkimukseeni. Korostin opinnäytetyöinfossa ja Webropolin esittelytekstissä, että toivon vastauksia kaikilta esiopetuksen ammattiryhmiltä. Kaikki vastaajat olivat kuitenkin varhaiskasvatuksen opettajia.

6.4 Aineistolähtöinen ja teoriaohjaava sisällönanalyysi

Laadullisen aineiston analyysin tarkoituksena on aineiston selkeyttämisen avulla tuoda uutta tietoa asiasta. Aineistoa tiivistetään, mutta sen sisältämää tietoa ei kadoteta, vaan olennaisen tiedon tiivistämisellä sen informaatioarvo kasvaa. Tärkeintä laadullisen aineiston analyysissä on oppia tuntemaan aineistonsa perinpohjaisesti, jotta tulkinta ei perustu satunnaisuuksiin. (Eskola & Suoranta 2005, 64,137.) Nauhoitettu aineisto täytyy litteroida, eli muuttaa tekstimuotoon. Litterointia tehdessään tutkija samalla tutustuu aineistoon, mikä helpottaa sen analysointia, eli järjestelmällistä läpikäyntiä, ryhmittelyä ja luokittelua. Litteroinnissa haastateltavien sanomisia ei saa muuttaa. (Vilkkä 2021, 137–138.)

Haastattelut tein 11.–13. kesäkuuta, ja aloitin litteroinnin heti haastattelujen jälkeen. Hirsjärven ja Hurmeen (2009, 141) mukaan teemahaastatteluaineistoa ei ole välttämätöntä purkaa sanasta sanaan, mutta minä kirjoitin haastattelut kokonaan. Litteroinnin jälkeen kuuntelin vielä jokaisen haastattelun läpi ja tarkastin, että litteroitu teksti vastasi puhetta. Tein litteroinnin hyvin pienissä osissa, joten lopputarkastuksessa löysin ja korjasin vain muutaman puuttuvan sanan. Tarkistuskierröksellä anonymisoin myös haastateltavien mainitsemat yksiköiden nimet ja muut tunnistetiedot. Litterointi valmistui suunnitellusti viikon sisällä haastatteluista, jonka jälkeen poistin nauhoitteet puhelimestani. Viiden haastattelun yhteenlaskettu litteroitu sivumäärä oli 68.

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä valitaan analyysiyksiköt aineistosta tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun ohjaamana. Analyysia ei ohjaa aiempi teorian tieto aiheesta, vaan tulkinnat tehdään pelkästään aineiston pe-

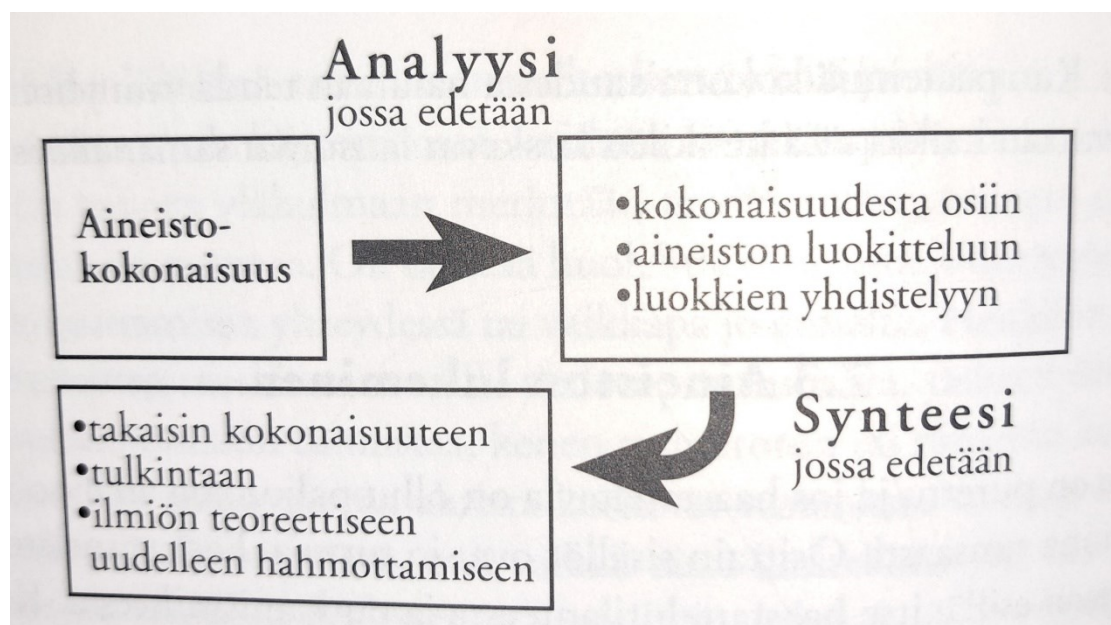
rusteella. Käytännössä tämä ei välttämättä ole täysin mahdollista, sillä jo käytetyt käsitteet, menetelmät ja tutkimusasetelma ovat tutkijan valitsemia ja vaikuttavat tuloksiin. Ennen analyysin aloittamista täytyy määrittää, onko analyysiyksikkö yksi sana, lause, lausuma tai useiden lauseiden muodostama ajatuskokonaisuus. Yksikkö määritellään aineiston laadun ja tutkimustehtävän mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108–109,122.)

Litteroinnin jälkeen aloin poimia aineistosta tutkimuksen kysymyksiin liittyviä tekstikohtia erilliseen word-tiedostoon. Poimin pidempiä lausekokonaisuuksia, joita sitten tiivistin. Lajittelin haastattelun kerrallaan. Jo haastattelujen aikana minulle oli alkanut hahmottua teemoja, ja ne vahvistuivat sisällönanalyysin kuluessa. Esiopetuksen vastaukset käsittelin teemoittelun osalta samalla tavalla, kuin kuraattorien vastaukset. Webropol nopeutti aineiston käsittelyä, sillä ohjelmasta saa yhden kysymyksen kaikki vastaukset koosteena Wordiin. Lisäksi ohjelmasta saa yhden vastaajan kaikki vastaukset koosteena, jolloin niitä voi lukea kokonaisuutena. Luin esiopetuksen vastaukset useaan kertaan ja vertailin kuraattorien ja esiopetuksen vastauksia toisiinsa. Teemahaastattelurunko toimii aineiston koodauksen apuna, sillä teemat itsessään ovat jo aineiston jäsennyttä. Aineistosta etsitään siis kohtia, jotka tutkijan mielestä kertovat kyseisestä teemasta. Koska tässäkin on kyse tutkijan tulkinna, on valintojaan hyvä perustella aineistosta poimituilla sitaateilla. (Eskola & Suoranta 2005, 151–152.)

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi koostuu aineiston pelkistämisestä, eli redusoinnista ja ryhmittelystä, eli klusteroinnista sekä ala-, ylä- ja yhdistävien kategorioiden luomisesta. Aluksi siis tutkimuksen kannalta keskeiset aineiston alkuperäisilmaisut pelkistetään ja samaa tarkoittavat ilmaukset yhdistetään samaan kategoriaan, jolle annetaan sen sisältöä kuvaava nimi. Tämä on kriittinen vaihe analyysissä, sillä ilmaisujen kategorisointi riippuu tutkijan tulkinna. Seuraavaksi samansisältöiset alakategoriat yhdistetään toisiinsa ja niistä muodostetaan yläkategorioita, jotka nimetään sisältöä kuvaavalla nimellä. Jos aineistoa on riittävästi, voidaan yläkategorioita yhdistämällä muodostaa vielä pääkategorioita. Lopuksi kaikki kategoriat yhdistetään yhdeksi kategoriaksi, joka kuvaa kaikkien kategorioiden sisältöä. Kaikkien kategorioiden avulla vastataan tutkimustehtävään. (Miles & Huberman 1994, Tuomi & Sarajärvi 2018, 114–115,122 mukaan.)

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin lisäksi käytin teoriaohjaavaa analyysia. Moniammatillisen yhteistyön erittelyyn käytin apuna Bronsteinin moniammatillisen yhteistyön mallia. Teoriasidonnaisessa analyysissä asioita poimitaan alusta lähtien tietyn teorian tai mallin mukaan, mutta teoriaohjaava analyysi etenee aineistolähtöisen sisällönanalyysin tapaan aineiston ehdoilla. Oleellista on, että jo olemassa olevia teoreettisia käsitteitä voidaan käyttää analyysin apuna. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 127, 133.)

Hirsjärvi & Hurme (2008, 143–144) mukaan laadullisen aineiston käsittely on sekä analyysiä että synteesiä (kuva 3.).

Kuva 3. Haastatteluaineiston käsittely analyysistä synteesiin (Hirsjärvi & Hurme 2008, 144)

Analyysissä aineistoa pilkotaan ja luokitellaan, synteessissä luodaan kokonaiskuvaa ja pyritään löytämään uutta näkökulmaa tutkittavaan ilmiöön (Hirsjärvi & Hurme (2008, 143–144). Taulukossa 2 esimerkki aineiston analyysistä.

Taulukko 2. Esimerkki aineiston analyysistä

meillähän on tää, että me ei päästä sinne Daisyyn, ni mullahan ei oo min-käännökösiä tietoja (K1)	Kuraattorilla ei pääsyä lapsen tietoihin	Toimiva viestintäkanava puuttuu	TYÖTÄ HAASTAVAT ASIAT
oma kalenteri on kyllä niin täyteen takutettu ja nakutettu et tota (K1)	Suuri työmäärä	Aikatauluhaasteet	TYÖTÄ HAASTAVAT ASIAT
Mut heti huomaa että jos ei oo niin tuttu tavallaan se, niinku kuraattorityö,	Vuorovaikutus tuntuu haastavalta, koska	Moniammatillisen yhteistyön haasteet	TYÖTÄ HAASTAVAT ASIAT

niinni hetihän se on vähä semmosta että aa, mitäs,niiku et heki varmaa mieltii siellä puolella että, et niinku mitäs tän kanssa nyt pitäs jutella ja mitä pitäs, miten tässä nyt pitäs toimia ja olla (K5)	työntekijät ovat vieraita toisilleen.		
kouluasiat edellä yleensä mennään et se eskari tuppaa olemaan vähän sitte se, semmonen (K1)	Koulu vie suurimman osan työajasta	Esiopetus jää koulun jalkoihin	TYÖTÄ HAASTAVAT ASIAT
Kuraattorien suuri vaihtuvuus on ollut mielestäni pieni haaste työn jatkuvuuden ja lapsen luottamuksen saavuttamisen kannalta (VO2)	Kuraattori vaihtuu usein, ja tustuminen alkaa alusta.	Kuraattorien vaihtuvuus	TYÖTÄ HAASTAVAT ASIAT

Yhdessä lausekokonaisuudessa saattoi olla moneen eri teemaan sopivia aiheita ja usein aiheet kuvautuivat sekä hyvinä että haastaviksi koettuina asioina. Tämä teki välillä analyysistä hidasta ja haastavaa.

7 TULOKSET

Haastattelemieni kuraattorien kokemus kuraattorityöstä vaihteli noin kahdesta vuodesta noin viiteen vuoteen. Kuraattorien vastuulla olevien esiopetusyksiköiden määrät vaihtelivat ja koulut mukaan lukien heillä oli yksikköjä kolmesta seitsemään. Osalla haastateltavista oli syksyllä tulossa muutoksia yksikkömääriin. Osa kuraattoreista työskenteli esiopetus- ja alakouluikäisten kanssa, kun taas osalla oppilaita oli 9.-luokkalaisiin asti. Esiopetuksen loma-kehaastattelun kaikki vastaajat olivat varhaiskasvatuksen opettajia. Työkoke-
musta vastaajilla oli yli viidestä vuodesta yli 20 vuoteen. Kaikki vastaajat olivat tehneet yhteistyötä kuraattorin kanssa.

Sitaatteja olen tarpeen mukaan lyhentänyt poistamalla täytesanoja ja sanojen toistoa luettavuuden parantamiseksi. Olen myös voinut yhdistää haastateltavan sitaatteja eri kohdista haastattelua. Ilmoitan muutokset --- merkinnällä. Olen myös jättänyt pois murre sanoja, jotka voisivat auttaa tunnistamaan haastatellun kuraattorin. Yhdestä esiopetuksen sitaatista poistin kuraattorin nimen. Vaikka Vilkan (2021) mukaan haastateltavan sanomisia ei saa muuttaa, olivat edellä mainitut muutokset tarpeellisia anonymiteetin suojaamiseksi. Kuraattorien sitaatit olen merkinnyt (K) merkillä, varhaiskasvatuksen opettajien sitaatit

merkillä (VO). Tekstissä viitataan varhaiskasvatuksen opettajiin esiopetuksen vastaajina, sillä tässä tutkimuksessa he toimivat esiopetuksen äänitorvina.

7.1 Työn toteutustavat

Kaikki kuraattorit kertoivat tekevänsä syksyisin tutustumiskäynnin omiin yksiköihinsä. Yksilötapaamisten lisäksi erilaisten ryhmien vetäminen oli yleistä. Kuraattorit kertoivat mahdollisuuksien mukaan osallistuvansa vanhempainiltoihin ja muihin esiopetuksen yhteisöllisiin tapahtumiin, verkostoneuvotteluihin ja siirtopalavereihin sekä muihin lapsen palavereihin. Työhön kuuluu myös esiopetuksen henkilöstön konsultointia sekä henkilökunnan pyynnöstä lapsen havainnointia esiopetuksen arjessa. Selkeästi yleisin syy yhteydenottoon olivat lasten haasteet kaveri- ja tunnetaidoissa, ja nämä olivatkin usein ryhmien sekä yksilötapaamisten aiheina. Yhteyttä otetaan myös esimerkiksi erotilanteissa ja muissa perheen kriiseissä. Kuraattorien mukaan yhteydenoton syyt ovat hyvin samanlaisia kuin koulussakin.

Kuraattorien vastausten mukaan selkeästi yleisimmin yhteydenottajana toimii esiopetusryhmän opettaja. Myös varhaiskasvatuksen erityisopettaja VEO, varhaiskasvatuksen lastenhoitajat sekä esiopetuksen psykologi mainittiin. Vanhemmilta yhteydenottoja tulee haastateltavien mukaan erittäin harvoin.

Ei oo kertaakaan tullu vanhemmilta mulle. Et kyl se tulee henkilökunnan kautta nimenomaan sen opettajan kautta. (K4)

Kuraattorien käyntien säännöllisyydessä ja tiheydessä oli vaihtelua. Käyntitiheys vaihteli kahdesta viikosta vain tarvittaessa pyynnöstä tapahtuviin käynteihin. Kaksi kuraattoria kertoi käyvänsä yksiköissään säännöllisesti, vaikka yksilötapaamisia tai ryhmiä ei olisikaan sovittuna. Käyntien ajankohdista kuraattorit kertoivat sopivansa yleensä henkilökunnan kanssa, sillä heillä on tieto lapsen aikatauluista ja yksikön päiväohjelmasta.

Käytetyistä menetelmistä mainittiin erityisesti erilaiset tunnetaitoihin ja kaveritaitoihin liittyvät kortit ja pelit. Erilaisia verkkosivustoja, kuten Värinautit, ja niiden materiaaleja hyödynnetään paljon. Paljon käytettyinä menetelminä mainittiin myös piirtäminen ja värittäminen:

rentouttaa tosi paljon lapsia, et sit jos vaa pönötetään ja ollaa ni se on aika jännittävää heille (K4)

Kuraattorien vastauksista kävi ilmi, että on hyvin yksilöllistä, mikä toimii kunkin lapsen tai ryhmän kanssa, ei ole yhtä oikeaa menetelmää tai tapaa työskennellä. Luovuus ja uskallus kokeilla erilaisia menetelmiä on osa työtä. Valmiiden menetelmien lisäksi osa kuraattoreista kertoi yhdistelleensä eri menetelmistä ja materiaaleista itselleen mieleisen ja toimivan kokonaisuuden:

Jos on vaikka tunnetaitojuttuihin liittyvää ni mulla on yleensä sellanen, mä oon rakentanu ite semmosen neljän kerran setin. (K5)

Mutta sanoisin et ne pelit on ehkä heiän ikäsissään niiku se semmone helppo. (K4)

Esiopetuksen vastaukset mukailivat monelta osin kuraattorien kertomaa. Käyntitiheyden osalta yksi esiopetuksen vastaajista tosin kertoi kuraattorin käyntien olevan lähes viikoittaisia lasten tuen tarpeiden vuoksi. Kaikista esiopetuksen vastauksista käy ilmi, että kuraattori tulee syksyistä esittäytymistä lukuun ottamatta paikalle vain, kun hänellä on yksikössä asiakas. Vastauksissa myös korostuu esiopetuksen työntekijöiden rooli huolen esiin tuojana. Yhteistyö vanhempien ja esiopetuksen henkilöstön välillä kuvautuu tiiviinä ja yhteydenotto kuraattoriin tapahtuu vanhempien kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen vanhempien luvalla.

Mikäli vuoden aikana on tullut perhetilanteita, joissa kuraattorin tukea on tarvittu, olemme neuvotelleet asiasta huoltajien kanssa ja kuraattori on heidän luvallaan tavannut lapsia. (VO2)

Yksi vastaajista mainitsi kuraattorin keskustelevan käynneillään myös henkilökunnan kanssa. Kuraattorin tapaamisten sisällöstä tai kuraattorin käyttämistä menetelmistä esiopetuksen vastauksissa ei juurikaan tiedetä tai osata kertoa. Yksi vastaajista mainitsee suoraan, ettei hän tiedä kuraattorin käyttämistä menetelmistä, toinen vastaaja mainitsee esimerkkinä pelit ja luottamukselliset keskustelut lapsen kanssa. Yhdestä vastauksesta kuvastuu esiopetuksen ulkopuolisuus kuraattorin ja lapsen työskentelyssä:

Me vain järjestämme tilan tapaamiselle ja annamme tietoa lapsen tilanteesta huoltajien luvalla. (VO2)

7.2 Työn toimivat puolet

Kuraattorien ja esiopetuksen vastauksissa löytyi yhdistäviä tekijöitä työssä toimiviksi koetuista asioista. Hyvin toimiva moniammatillinen yhteistyö oli yksi näistä seikoista. Esiopetuksen vastauksissa kerrottiin yleisestä arvostuksesta kuraattorin ammattitaitoa kohtaan ja erityisesti kuraattorin taito kohdata lapsia ja työskennellä heidän kanssaan korostui. Vastaajien mukaan lapset tapaavan kuraattoria mielellään. Tämä oli tärkeää myös kuraattorille:

Se on musta ihanaa---niinku nois eskareissaki, ku sen näkee jo sielläkin et ku siel on vaikka se yks tai ne kaks lasta mitä mä meen tapaamaan, mut sit se koko muu ryhmä on siin heti että niiku hei millon mä pääsen--- et hekin halua tulla. (K3)

Kuraattorien vastauksissa ammattitaidon arvostus näkyi luottamuksena omiin taitoihin ja osaamiseen. Esiopetuksen taholta kuraattorit kokivat työn arvostuksen näkyvän siinä, että kuraattorin rooli ymmärretään ja osataan hyödyntää hänen ammattitaitoaan. Tästä osoituksena mainittiin, että kuraattoria pyydetään mukaan erilaisiin palavereihin, esiopetuksesta ollaan herkästi yhteydessä ja kysytään kuraattorilta vinkkejä erilaisiin tilanteisiin ja pohditaan yhdessä, miten asiassa olisi hyvä edetä

hyvin on toiminu tää että, minuun on oltu yhteydessä, minua on osattu käyttää. (K1)

Oma kiinnostus esiopetusmaailmaa kohtaan sekä sopiva yksiköiden määrä lisäsivät työn sujuvuutta osalla kuraattoreista. Toimivan moniammatillisen yhteistyön mainitseminen oli vastaajia yhdistävä tekijä ja tämä korostui erityisesti kuraattorien vastauksissa. Kuraattorien vastauksissa mainittiin toimivaksi asiaksi se, että heidät otetaan yksiköihin avoimesti vastaan.

Tuo miun esiopetusyksikkö on semmonen että, että tota, siellä se aikuisten kaa tehtävä yhteistyö on hirveen luontevaa ja kivaa ja helppoo. (K2)

Sillon ku se yhteistyö pelaa ni silloha se pelaa niiku hirveen hyvin. (K5)

Samaa mieltä oli eräs esiopetuksen vastaajista:

Yhteistyö on sujuvaa---vuorovaikutus toimii ja on avointa. (VO1)

Toinen vastaaja kuvaili kuraattorin olevan *Aito läsnäoleva henkilö. (VO3)*

Yksi kuraattoreista kertoi arvostavansa sitä, että esiopetusyksikössä on huomioitu kuraattorin tulo ja varattu valmiiksi sopiva tila lapsen ja kuraattorin tapaamiselle. Myös toimiva tiedonsiirto koettiin hyväksi asiaksi. Kuraattorin läsnäoloa yksiköissä arvostettiin kummassakin ammattiryhmässä. Yksi esiopetuksen vastaajista kertoi arvostavansa erityisesti kuraattorin käyntien säännöllisyyttä. Kuraattori, joka tunsivat voivansa viettää riittävästi aikaa yksiköissään, nosti tämän myös toimivaksi asiaksi. Mahdollisuus jutella niin henkilöstön kuin lastenkin kanssa, välillä myös vanhempien, rakentaa luottamusta ja tuttuutta.

Tää kaikki perustuu niiku niin paljon semmoseen luottamukseen, et pitää niinku, sun pitää jotenkin saada sen lapsukaisen luottamus, ni sillä et sä oot siellä paikalla ja sä kuuntelet, ni se on---. (K3)

Joo tääl on, nää on aika tuttuja nää työntekijät täällä. (K1)

Sekä esiopetuksen että kuraattorien vastauksissa mainittiin jatkumon esiopetuksesta kouluun saman kuraattorin kanssa olevan toimiva ja tärkeä asia lapsen kannalta. Yksi esiopetuksen vastaaja kertoi, että kuraattorin kanssa tehdyt tehtävät sekä kuraattorilta saadut tarrat ovat olleet lapsille tärkeitä asioita. Osa kuraattoreista koki, että eri-ikäiset oppilaat tuovat mukavaa vaihtelua työhön. Myös oma työkokemus varhaiskasvatustyöstä auttaa ymmärtämään työn arkea ja kohtamaan lapsia.

Kyl se niiku selkeesti tukee sitä---vaikka meetki eri roolissa sinne mut silti sul on niiku jo tuol takaraivossa se että, mitä, miten siellä niiku toimitaan. (K3)

Eräs esiopetuksen vastaaja kommentoi tämän osion kysymykseen näin:

En tiedä kuraattorin työskentelytavoista tai niiden toimivuudesta. (VO2)

7.3 Työtä haastavat tekijät

Työn haastaviksi puoliksi osoittautuivat haasteet moniammatillisen yhteistyön toimivuudessa, toimivan viestintäkanavan puuttuminen, ajanpuute ja aikatauluhaasteet, esiopetuksen jääminen koulun jalkoihin, työn jäsentymättömyys sekä vähäinen yhteydenpito huoltajien kanssa. Moni haasteista oli yhteydessä toisiinsa esimerkiksi niin, että toimivan viestintäkanavan puuttumisen koettiin hankaloittavan sekä yhteydenpitoa huoltajiin että aikataulujen suunnittelua.

7.3.1 Toimivan viestintäkanavan puuttuminen

Mikkelin varhaiskasvatuksessa toimivat eDaisy- sekä DaisyFamily-asiointipalvelut, joiden kautta toteutetaan esimerkiksi päivittäistä yhteydenpitoa ja ilmoitetaan tiedot lasten hoitoajoista sekä poissaoloista. Käytössä on myös ilmoitustaulu. (Mikkeli 2023b.) Kuraattoreilla ei ole pääsyoikeutta Daisyyn ja kaikki haastateltavani nostivatkin tämän työtä haastavaksi asiaksi. Huoltajia on vaikea tavoittaa soittamalla ja sähköposti sekä tekstiviestit koettiin paitsi kömpelöiksi myös tietoturvan kannalta haastaviksi vaihtoehdoiksi.

Koulussa Wilma helpottaa paljon, tuolla päiväkotipuolella se on vähän niinku, vaivalloisempaa sanotaanko näin, et se yhteydenpito niiku sitte tapahtuu puhelimitse ja aina ei vanhempia saa kiinni ja tekstiviestiki on aina vähän kökkö.
(K2)

Toimivan viestintäkanavan tuoman joustavuuden koettiin olevan tärkeä asia sekä kuraattoreille että huoltajille.

Wilma tuo tosi paljon sujuvuutta puolin ja toisin koska, hyvin monet, nyt tää nyt menee sinne koulun puolelle mutta, just vanhemmat saattaa laittaa iltakymmeneltä viestiä ku niil on lapset nukkumassa ja sitte ne pohtii näitä asioita ja he laittaa viestiä mulle ni onhan se niinku ihan toisenlaista ku ootat sit aamuun että soitanpa sitte ja no en mä nyt enää, ehkä tää ei nyt oookkaan. (K4)

Kuraattorin on haastavaa suunnitella aikatauluja, kun käytössä ei ole tietoa lapsen hoitoajoista ja mahdollisista poissaoloista. Lapsen aikataulujen, huolta-

jien yhteystietojen ja lapsen henkilötunnuksen saaminen tapahtuu esiopetuksen kautta. Henkilötunnusta kuraattorit tarvitsevat kirjaamiseen. Myöskään kuraattorin yhteystiedot eivät ole niin helposti vanhempien saatavilla kuin koulussa ja tällä nähtiin olevan vaikutusta siihen, että vanhemmat eivät juurikaan ole yhteydessä kuraattoriin.

7.3.2 Aikatauluhaasteet

Työn suunnittelua ja toteutusta haastavat monet asiat. Yhteistä kaikille kuraattoreille oli työmäärän suuruus ja täysi kalenteri. Haastattelimieni kuraattorien vastuulla olevien yksiköiden määrä vaihteli. Ne kuraattorit, joilla yksiköitä oli useita, kertoivat siirtymien yksiköiden välillä vievän aikaa. Lisäksi pelkkä yksiköiden määrä ei kuvaa työn määrää oikealla tavalla. Yhdessä esiopetuksen yksikössä voi ryhmiä olla useampia ja näistä jokaista kuraattorin pitäisi pystyä huomioimaan.

Oma kalenteri on kyllä niin täyteen takutettu ja nakutettu et tota.. (K1)

Aikatauluhaasteita aiheutuu myös siitä, että esiopetus kestää vain neljä tuntia päivässä ja osa lapsista on puolipäiväisiä, eli heidät haetaan aikaisin kotiin. Tämä lisää painetta aamun ja aamupäivien aikojen suunnitteluun. Kuraattorilla ei ole tietoa lapselle varatun hoitopäivän pituudesta, vaan hänen täytyy kysyä sitä esiopetuksen työntekijöiltä. Tämä hidastaa työn suunnittelua. Myös tiedonkulun haasteet vaikeuttavat työn toteutusta. Lapsen aikatauluihin voi tulla muutoksia, mutta tieto niistä ei aina kulkeudu kuraattorille. Lapsella voi esimerkiksi olla samanaikaisesti useita eri palveluja, jolloin ajat voivat mennä päällekkäin. Aikataulujen muutokset mainittiin molempien osapuolten taholta.

Ois niiku ne aikataulutukset kunnossa et se vaatii tosi paljon työtä et sä suunnittelet sen hyväksi, mutta kun se ei, se ei koskaan oikeestaan, tai harvemmin se toteutuu niinku sä oot sen suunnitellu--- se on kuitenkin jo aika nakutettu ja sit jos ja kun tulee jotaki muutosta ni sit se tosi herkästi sitte lähtee lapasesta. (K4)

Käyntejä on jouduttu perumaan ja siirtelemään, koska ketään asiakkaista ei ole ollut paikalla. (VO2)

Pahimmillaan aikataulujen yhteensovittamisen haastavuus on johtanut siihen, että kuraattori ei ole ehtinyt tavata tuen tarpeessa olevaa lasta ollenkaan.

Kaikkia lapsia, joilla tarvetta olisi ollut, hän ei ole tavannut koko vuoden aikana, koska aikataulut eivät ole sopineet yhteen. (VO2)

Joissakin yksiköissä kuraattorit jakavat työhuoneensa toisen ammattilaisen kanssa, ja tämä vaikuttaa aikataulujen suunnitteluun. Suuri osa työstä on yksilötyötä, joten kuraattori tarvitsee tilan, jossa työskennellä lapsen kanssa. Työhuoneen jakaminen haastaa työn joustavaa suunnittelua. Vaikka kalenterissa vapautuisi tilaa esimerkiksi peruuntumisien vuoksi, ei työtila ole käytössä.

Pitää niin paljon ottaa kaikkee huomioon sitte et millä koululla on milloki terkka ja millo siel on lääkäri ja millon sä pääset siihen omaan huoneeseen. (K3)

Kaikki kuraattorit kokivat, että esiopetuksessa työskentelylle ei ole riittävästi aikaa. Lähes kaikki kuraattorit kertoivat, että työtä ei voi toteuttaa niin kuin haluaisi ja vapaata läsnäoloa yksiköissä on liian vähän.

No minun omat aikataulut haastaa tottakai, ja että tota, et mul ei oo mahdollista käyä siellä esimerkiks niin usein ku mitä mä haluisin--- sekin olis optimaalista että jos käydään vaikka tunnetaitoasioita ni se olis vaikka kerran viikossa se tapaaminen, mutku se ei, ei oo. (K5)

Eli taas päästään siihen et mikä on se suurin ongelma, se on se ajanpuute. (K1)

Kuraattorin vähäinen läsnäolo yksikössä kuvastuu tästä varhaiskasvatuksen opettajan vastauksesta:

Tällä hetkellä kuulumiset vaihdetaan "tuulikaapissa" siirtymätilanteiden aikana. (VO4)

7.3.3 Esiopetus jää koulun jalkoihin

Kaikki haastatteleman kuraattorit toivat jollain lailla esille, että esiopetus jää arkityössä koulun jalkoihin.

Sitä haluan kans tuua tässä esille että kyllähän ne, tää eskarityö jää koulun jalkoihin. Ihan voin sanoo sen niinku suoraan että se jää tosi pahasti jalkoihin et varmasti meiän iteki pitäs sitä niinku nostaa ylemmäs. (K4)

Ei se ehkä tällä hetkellä oo niin tasapuolista mitä mä toivoisin että se olis. (K5)

Kouluasiat edellä yleensä mennään et se eskari tuppaa olemaan vähän sitte se, semmonen. (K1)

Syyksi tähän mainittiin esimerkiksi se, että kuraattorien työtilat sijaitsevat yleensä koululla, jolloin kuraattori pääsee jalkautumaan koulun arkeen aivan eri tavalla. Hän voi viettää aikaa oppilaiden parissa välitunneilla ja on osa koulun arkea. Arjessa tapahtuva havainnointi ja ilmiöiden tunnistaminen on tärkeä osa kuraattorin ennaltaehkäisevää työtä. Koska vapaata läsnäoloa esiopetuksen yksiköissä on liian vähän, ovat kuraattorit esiopetuksen työntekijöiden havaintojen varassa.

Että tota, itehä me täällä kävellää käytäviä pitkin ja nähään niitä tilanteita ja ollaan niinku enemmän pystyy havainnoimaan lapsia paljon paremmin --- mut sit taas tuolla sitä havainnointia ei tuu--- vaan nimenomaan se kaikki pitäs, tai niiku tulee sieltä, sielt niiku aikuisten kautta. (K5)

Esiopetukselle jäävä pieni työresurssi vaikuttaa myös kuraattorien osaamiseen ja kokemukseen omasta osaamisesta.

Siis just se työn hallinta ja verkoston hallinta ja se palveluverkoston tuntemus ja muu ni, se vois olla eskarissa niiku itseasiassa, niinku itteeniki ku aattelen ni parempi, mutta, mutta tota näillä on nyt menty. (K2)

7.3.4 Moniammatillisen yhteistyön haasteet

Kaikki haastatteleman kuraattorit nostivat jollain lailla esille haasteet moniammatillisessa yhteistyössä. Haasteet näkyvät kuraattorien mukaan erityisesti siinä, kuinka kuraattorin ammattiosaamista esiopetusyksiköissä osataan hyödyntää. Kuraattorit kokivat haasteeksi sen, että yhteyttä ei oteta ajoissa, tai sitä ei oteta ollenkaan. Kuraattori on voinut olla viimeinen toimija, jolta tukea pyydetään, kun kaikki muut tahot on jo käyty läpi. Kuraattorin ennaltaehkäisevä työ jää siis toteutumatta.

Ei vaan uskalleta, tai aatellaan et no onks tää nyt tarpeeks iso asia tai onks tää nyt, onks tää nyt kuraattorin homma ollenkaan---Et siinä on saattanu olla muita toimijoita ja muuta ni sit vähä niiku et ku ei enää tietä et mihi soittas ni soittaa mulle. (K4)

Et tavallaa just se että, et ehkä niiku hoksattais sillei hyvissä ajoin siihen eskarinkin alkuvaiheessa esimerkiks jo ohjata vaik eka sinne kuraattorille. Niinku ennaltaehkäisevässä mielessä---usein kyllä just et jos sieltä nyt joku mulle ohjautuu ni sitte tavallaan se on jo siinä pisteessä ne asiat et sit siihen tarvitaan vähä muitakin mukaa--- miten paljon niit asioita on jo siis siellä eskarissa. Juuri se et miten niinku huonosti lapset voivat eskari-ikäisinä ja ollaan päästy, tai tavallaan se tilanne on jo tosi haastava. (K3)

Moniammatillinen yhteistyö eri tahojen välillä on liian vähäistä ja vastausten perusteella vaikuttaa siltä, että ammattilaiset tiedostavat toistensa työmäärän ja arastelevat ehkä siksikin yhteydenottamista. Saman lapsen ympärillä voi olla paljon työskentelyä, mutta ammattilaiset eivät välttämättä tiedä toistensa tekemisistä. Yhteydenottojen varominen ei ollut vain kuraattoreihin kohdistuvaa, vaan myös kuraattorit saattavat pohtia toisen ammattilaisen työmäärää.

Ehkä iteki vois olla aktiivisempi sinne Veon suuntaan, mut tiän et Veotkin on aika työllistettyjä.” (K2)

Tietenkin aina voisi olla enemmän, tiedän toki että resurssit rajalliset. (VO1)

Sekä kuraattorien että esiopetuksen vastausten perusteella vaikuttaa siltä, että monissa esiopetuksen yksiköissä ei vielä kukaan tiedetä, mitä kuraattori tekee. Kuraattorit kuvasivat tämän näkyvän niin, että kuraattoria ei kutsuta mukaan lasta koskeviin palavereihin, vaikka hän olisi työskennellyt lapsen kanssa pitkäänkin. Tämä koettiin turhauttavana ja loukkaavana. Syntyy kokemus siitä, että omaa roolia ei arvosteta.

Se on edelleen vähä silleen niinku hakusessa ja ehkä semmonen niinku et ei ajatella et se on---et se ois niinku kauheen tärkeä rooli---jos mä oon työskennelly jonkun kans vuoden ni kyllähän mä nyt toivon et mut kutsutaan niinku häntä koskeviin palaverihin mukaan. (K3)

Henkilökohtasesti sen ottaa vähä semmosena loukkauksena et aha, että mun, mun läsnäoloa ei niiku arvosteta sit yhtään että. Et valitettavasti, vaikka se voi olla ihan inhimillinen unohdus tai semmonen, usein se on ajattelemattomuutta, mut kuitekii, se aina vähä sillee--- (K4)

Et ku aattelee niiku sitäki et oikeesti sehä olis niiku velvot se että heidän pitäis olla yhteydessä jos jostakin lapsesta jossai vaiheessa huoli herää. (K5)

Moniammatillista yhteistyötä voi haastaa myös kuraattorin suuri yksikköjen määrä, sillä tämä vaikuttaa kuraattorin työssään kohtaamien ihmisten määrään. Tämä taas vaikuttaa vuorovaikutukseen laatuun ja luontevuuteen. Yhteistyö kouluilla on säännöllisempää, ja se helpottaa yhteistyötä.

Pitää muistaa hirveesti ihmisiä ja sitte, kyl mua ainaki hävettää jos miä en muista ihmisiä siellä, et no kenen kanssa miä nyt oon viimeks tästä asiasta jutella ja kuka nyt oli kuka ja kuka on opettaja ja kuka on hoitaja.--- ”Mut heti huomaa että jos ei oo niin tuttu tavallaan se, niinku kuraattorityö---et heki varmaa mieltii siellä puolella että, et niinku mitäs tän kanssa nyt pitäis jutella ja mitä pitäis, miten tässä nyt pitäis toimia ja olla. (K5)

Esiopetukselta ei suoraan kysytty, millaisia haasteita heidän mielestään kuraattorien työssä on, mutta kehittämistoiveiden kohdalla yksi vastaajista mainitsi kuraattorien vaihtuvuuden haastavan työtä.

Kuraattorien suuri vaihtuvuus on ollut mielestäni pieni haaste työn jatkuvuuden ja lapsen luottamuksen saavuttamisen kannalta. (VO2)

Saman haasteen mainitsi yksi kuraattoreistakin.

Ja on toki seki on haaste et meillä on myöskin eskariyksiköt, niihi on tullu paljon myöski vaihdoksia kuraattoreitten keskuudessa. (K5)

Yksi kuraattoreista kuvaili moniammatillisen yhteistyön haasteita työyhteisöön kuulumisen näkökulmasta:

Sulla jonkunlainen työyhteisö on kuitenkin koululla, mutta et eskarissa se on niin jotenki rikkonaista ja semmosta erilaista se arki ---en mä ehkä sanois että , et mä sillä lailla kokisin itteeni eskarissa mihinkään työyhteisöön niinku jäseneks. Se ehkä liittyy siihe et ei oo sitä työhuonetta siellä. (K5)

Moniammatillisen työskentelyt haasteet eivät liittyneet vain kuraattorien ja esiopetuksen väliseen työskentelyyn, vaan laajemmin verkostojen väliseen yhteistyöhön. Lähes kaikki kuraattorit ottivat puheeksi YHR:n eli yhteisöllisen hyvinvointiryhmän toiminnan käynnistämisen haasteet.

Meillä pitäis olla nää tämmöset yhteisölliset hyvinvointiryhmät eli yhr:t niiku siellä esiopetuksessakin ni osalla on ja osalla ei oo. (K2)

No, pakko viel tähä väliin sanoo kyllä niistä kun oli niitä aluevarpuja mut nyt ku ne on siis siirtyny näihin yksikkökohtaisiin, mutta nehän nyt ei siis toimi lainkaan. (K3)

7.3.5 Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön vähäisyys

Sekä kuraattorien haastatteluissa että esiopetuksen vastauksissa nousi selkeästi esiin kuraattorin ja vanhempien välisen yhteistyön vähäisyys.

Käytännössä kaikki yhteydenotot on tullu niinkun henkilökunnan kautta, eli he on ensin jutellu niinku vanhempien kanssa. (K1)

Esiopetuksen vastauksissa tämä näkyi niin, että kaikkien vastausten joukosta löytyy vain kolme mainintaa kuraattorin ja perheen yhteydestä. Esiopetuksen puolella vaikuttaa olevan oletuksena, että esiopetus toimii vanhempien ja kuraattorin välillä viestinviejänä. Vanhemmat eivät ota suoraan yhteyttä kuraattoriin, vaan yhteydenotto tapahtuu esiopetuksen kautta. Yhdeksi syyksi perheiden yhteydenottojen vähyyteen kuraattorit mainitsivat toimivan yhteydenotto-kanavan puuttumisen kuraattorin ja perheiden välillä.

Mikäli vuoden aikana on tullut perhetilanteita, joissa kuraattorin tukea on tarvittu, olemme neuvotelleet asiasta huoltajien kanssa ja kuraattori on heidän luvallaan tavannut lapsia. (VO2)

Koska kuraattori ei ole vakituisesti läsnä yksiköissä, hän tapaa vanhempia harvoin ja jää heille etäiseksi. Mielikuva kuraattorin työstä voi olla negatiivinen, eikä mielikuva pääse muuttumaan, jos yhteistyötä ei ole.

Miä aattelen että kyllä joillain perheillä edelleen varmaan on se että kuraattorin työ on sitä että joku on menny pieleen tai miun lapsi on mokannu tai tehny jonku virheen, onneks siis vähenemään päin, mutta osalla edelleen jotku omat kokemukset tai se niiku oletus tai ajatus siitä mitä se kuraattorin työ on ni en mä usko et sitä vois liikaa sit kuitenkaan kotejakaan edelleen tiedottaa siitä et mitä kuraattori tekee ja et se on ennaltaehkäsevää työtä. (K2)

Selkeesti niiku just tääl koulun puolella palavereissa törmää siihen, että vanhemmat on ihan et, ai että, ai sellastako se kuraattorityö onkin nykyään, et se ei oookkaan sitä et ku oot tehny jotain väärää ni joudut kuraattorille. (K3)

7.3.6 Työn jäsentymättömyys

Esiopetuksen kuraattorityön koettiin olevan jäsentymätöntä ja työn toteuttaminen oli osalle kuraattoreista haastavaa, koska oma työskentely haki vielä muotoaan ja esiopetuksessa työskentelystä tuntui puuttuvan selkeys.

Tää on niinku jotenki vähä levällään--- onko se sit siitä et on niin paljon yksiköitä, on niin erilaisia yksiköitä, on niin eri kokosia yksiköitä, on niin eri painotuksella olevia yksiköitä, ni se haastaa tän kuraattorityönki tavallaan. (K2)

Ja onhan tää sillä tavalla vielä niinku uutta vaikka nyt monta vuotta tässä on ollut sitä mutta, toimintaa mutta että, että tota, kyl mä silti jotenki vielä toivoisin ehkä sitä, sitä semmosta selkiyttämistä siihe eskarityöhön kyllä. (K5)

Yksi kuraattoreista kuvasi haastavaksi sen, että pienen lapsen ympärillä olevat verkostot ovat usein laajempia kuin isommilla oppilailla ja osa kuraattoreista tunsikin, että heillä ei ole riittävästi aikaa perehtyä esiopetuksen verkostoon ja tehdä yhteistyötä. Kuraattorien keskinäiselle esiopetuksen kuraattorityön suunnittelulle ei ole ollut omaa aikaa, ja osa kuraattoreista koki epävarmuutta siitä, onko oma tapa toteuttaa työtä oikea ja hyvä. Työn ei koettu olevan jäsentymätöntä vain kuraattoreille, vaan myös esiopetukselle.

Tää että on hajautettu useemmalle kuraattorille sitä ni se on varmaan haastanu esiopetusyksiköitä. (K2)

7.4 Kehittämistoiveet

Kehittämistoiveissa kuvastui työssä haastaviksi koettujen asioiden muuttaminen toimivammaksi.

7.4.1 Enemmän kuraattorin läsnäoloa yksiköissä

Esiopetuksen lomakehaastattelussa kysyttiin, millaisissa asioissa vastaaja kaipaisi kuraattorin tukea. Vastauksissa (kuva 4) toivotaan kuraattorin tukea tilanteissa, joissa lapseen ei saa kontaktia, kuraattorin vahvempaa läsnäoloa ja tukea lapsen akuutissa tilanteessa, sekä tukea lapselle huolien käsittelyyn ja tunnepuolen haasteisiin.

vaikkapa oppilaan verbaalisissa jumeissa, tilanteissa jolloin oppilaaseen ei saa yhteyttä mitenkään.
--

Toivoisin, että kuraattorilla olisi mahdollista tavata akuutissa tilanteessa lapsia useammin ja säännöllisemmin.
--

Jos lapsella huolia, murheita, tunnepuolen haasteita.

Kuva 4. Millaisissa asioissa kuraattorin tukea kaivataan

Huomattavaa on, että kaikissa toiveissa kuraattorin työn kohteena on lapsi. Perhettä tai henkilökuntaa tuen tai esimerkiksi konsultaatioavun tarvitsijana ei suoraan mainita. Toiveet myös kohdistuvat tilanteisiin, joissa lapsella on jossakin selkeä tuentarve. Ennaltaehkäisevän työn merkitys näkyy enemmän esiopetuksen kehittämistoiveissa, joissa toivotaan säännöllistä läsnäoloa sekä todetaan kuraattorin läsnäolon hyödyttävän kaikkia.

Kuraattorin yhteistyöstä hyötyy lapsi ja perhe ja henkilökunta ja koko ryhmä myös. (VO1)

Sekä kuraattorit että esiopetuksen vastaajat toivoivat, että kuraattorit voisivat olla enemmän ja säännöllisemmin läsnä esiopetusyksiköissä, vaikka heillä ei olisikaan yksikössä asiakkaita. Kahdesti kuukaudessa tapahtuva käynti koettiin tavoiteltavaksi rytmiksi sekä kuraattorien että esiopetuksen puolella.

Jos olis ihan kaikki aika maailmassa ni kävisin joka toinen viikko kiertämässä kaikki esiopetusryhmät. (K1)

Olisi mahtavaa jos kuraattori voisi vaikka kahdesti kuukaudessa käydä ryhmässä, oli sitten "asiakkaita" tai ei. (VO1)

Kuraattorit toivoivat voivansa viettää enemmän kiireetöntä aikaa yksiköissä, jotta saisivat tutustua yksiköiden toimintaan, erilaisiin toimintatapoihin, lapsiin ja aikuisiin, ja tulla itse tutuksi. Yksi kuraattoreista toivoi kuraattoreille työhuonetta esiopetuksen tiloihin. Eräs esiopetuksen vastaajista totesi kuraattorien vaihtuvuuden haastavan työtä. Käänteisenä tulkitseen tämän kehittämistoiveeksi kuraattorin pysyvyydestä. Myös tällä on vaikutusta työntekijöiden tunteeseen.

Mä aattelen että se on myöski se tuttuus ja semmonen , et et koetaan että se on, on se yhteistyö semmonen niinku jatkuva niin se on tosi tärkeätä sinne. (K5)

Haluaisin käydä useammin. ---et, ois siihen mahollisuus. Siitä ois tosi paljon hyötyä monen asian suhteen. (K4)

Yksi esiopetuksen vastaajista tiivistää toiveensa toteamukseen:

Enemmän aikaa lapselle ts. enemmän kuraattoreita kentälle. (VO3)

7.4.2 Omat kuraattorit esiopetukseen

No siis miun semmonen toivehan ois että meil ois esiopetukseen ihan omat kuraattorit. (K2)

Esiopetuksessa on kuraattorien mukaan ollut aiemmin oma nimetty kuraattori. Esiopetusyksikköjen määrä oli kuitenkin liian suuri yhdelle kuraattorille, joten nyt esiopetusyksiköt on jaettu kaikille esi- ja perusasteen kuraattoreille. Toivetta työn keskittämisestä haastattelemani kuraattorit perustelivat esimerkiksi esiopetuksen verkostojen paremmalla tuntemisella. Tämä voisi lisätä yhteistyötä sekä helpottaa lapsen ja perheen ohjaamista eri palveluihin. Myös työn kehittämisen mahdollisuus nähtiin parempana.

Voisko se olla hyödyllisempää että se olis niinku keskitetty tietyille---et se olis just nimenomaan se painotus vaan siellä, siellä eskareissa et sitä mä en tiedä oisko se mahdollista et sitä pystys ehkä sitä työtä vähän paremmin kehittämään-- jos olis pelkkiä niit eskareita. (K5)

Haastattelemani kuraattorit arvelivat, että kukaan nykyisistä kuraattoreista ei haluaisi ottaa vain esiopetusta vastuulleen, vaan työhön pitäisi rekrytoida uusi työntekijä.

Mä aattelen että rekrytointitilanteessa jo selkeesti kerrottuna, että tää on pelkkä eskarikuraattori, että tota kyl mä esimerkiks aattelen että---mä halusin nimenomaan kun mä hain kuraattoripaikkaa ni mä halusin nimenomaan koulu-kuraattoriksi. (K5)

Myös työntekijöiden omien toiveiden kuuleminen mahdollisuuksien mukaan koettiin tärkeäksi.

Toiset haluais työskennellä pienempien kans enemmän toiset isompien kanssa, et kyllä mun mielestä pitäs ehkä kuullaki sitte niitä työntekijöitä siinä

toiveessaan että, että kyllähä se kuitenkin työssä näkyy ne omat vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet sitte. (K4)

7.4.3 Yhteistyön lisääminen

Sekä kuraattorit että esiopetuksen vastaajat toivoivat, että yhteistyölle olisi enemmän mahdollisuuksia.

Ehkä vielä enemmän yhteistyötä palaverien muodoissa--- Ehkäpä lasten esiopetussuunnitelmien laatimispalaverissa mukana oloa. (VO4)

Mut se et me tehtäis niinku yhteistyötä, ni se on semmonen kyl niinku kehittämisen paikka, ihan niinku selkeesti. Et nyt se on tosi sellasta repaleista. (K3)

Kuraattorit mainitsivat yhteistyötoiveissaan esiopetusyksiköiden vakituisen henkilöstön lisäksi myös varhaiskasvatuksen erityisopettaja VEO:n, sekä toiveen yhteisöllisen hyvinvointiryhmä YHR:n toiminnan käynnistämisestä, jotta yhteistyö verkostojen kanssa lisääntyisi. Moniammatillisen yhteistyön lisäksi kuraattoreilla oli myös toive vahvemmassa yhteistyöstä vanhempien kanssa. Kuraattorit ehdottivat kouluissa pidettävien Veso- päivien tapaista yhteistä tapaamista esiopetukseen.

Mut et jos olis semmoset niinku selvät systeemit ku koululla on veso-päivät mihin mennään kertoo meidän työstä, et se sama olis sit sinne eskariyksiköihin--Et jotenki se lähtis jo heti sieltä syksystä se yhteistyö ja kuunneltas myös heidän toiveita. (K3)

Koulun hyvistä käytänteistä yksi kuraattori mainitsee myös kuraattorin kutsun mukaan lapsen palaveriin, vaikka hän ei vielä olisi lapsella ja perheelle tuttu.

Ja sitten ehkä niit myöski semmosii mitä tääl koulun puolel pidetään et---kysytään vaik perheeltä et onks ok et kuraattori tulee mukaan, vaik mä en oo nähny kyseistä lasta kertaakaan, ja siin palaverissa mietitään, et onks tarvetta, niinku yhteisesti. (K3)

Kuraattorit toivovat esiopetukselta matalan kynnyksen yhteydenottoa. Eräs haastateltavista kuvasi tätä toteamalla:

Tulitikku on helppo puhaltaa sammuksiin, mut nuotion puhaltaminen on jo paljon vaikeempaa. (K1)

Vaikka kuraattorit toivovat lisää yhteydenottoja, on heillä huoli siitä, mitä tämä tekisi heidän jo ennestään suurille asiakasmäärilleen. Silti mahdollisimman aikaisen yhteydenoton koetaan parhaimmillaan vähentävän työskentelyn tarvetta, kun asioihin päästään tarttumaan jo varhaisessa vaiheessa.

Joo ja ihan tosiaan pienissä asioissa, et se ei tarvii niiku johtaa siihe asiakkuuteen tai että muuta, vaa pohdittaa yhdessä niiku asioita, se on ehkä se mun viesti että, et et, saa matalalla kynnyksellä olla yhteydessä, ei tarvii miettiä että onko tää nyt tarpeeks iso asia tai onks täs nyt tarpeeks monta asiaa jotta mä voin soittaa vaa iha vaa herkästi sais olla yhteydessä, koska se lisäis vaa sitä yhteyden, tai siis tätä tämmöstä yhteistyötä että, et tunnettuvuutta sitte puolin ja toisin. Se ois, se ois niiku ihanne. (K4)

Yksi kuraattoreista toivoi kuraattorin työn huomioimista ja työstä tiedottamista myös esihenkilötasolla.

Päiväkodin johtajat esimerkiks ottas vähä paremmi meitä niiku huomioon---ja toki sitä tiedottamista--- toivoisin että se tulis myös jotakin muuta kautta kun vaan meiän kautta, että nimenomaa niitte esihenkilöitten kautta sekä niitten päiväkotien mutta myös ehkä niiku meiän esimiehen puolesta, sitä tiedottamista enemmän. (K5)

Osa kuraattoreista pohti, mikä on kuraattorin ja esiopetuksen työnjako lasten tunne- ja kaveritaitojen käsittelyssä. Esiopetuksessa on paljon osaamista, ja yksi kuraattoreista mainitsi osaamisen hyödyntämisen kehittämistoiveenaan.

Miun toive olis se että kaikissa yksiköissä otettas se potentiaali ja osaaminen niiku sieltä myös sieltä esiopetuksen henkilöstöstä ni niinku käyttöön. (K2)

Kysyin kuraattoreilta, kaipaisivatko he aikaa työn yhteiselle suunnittelulle. Lähes kaikki kuraattorit alkoivat pohtia moniammatillista työn suunnittelua, joka olisi myös tärkeää. Kysyin kuitenkin, haluaisivatko esiopetuksen kuraattorit suunnitella työtä keskenään. Tämä ajatus sai hetken pohdintojen jälkeen innostuneen vastaanoton lähes kaikissa kuraattoreissa.

Et meil ois se hetki millo me voitais niistä jutella ja miettii että mikä on järkevää ja mikä ei ja mikä toimii. (K3)

Oltas ne sovittu jotenki ne toimintatavat ja -mallit ja aikataulut , et se ois kaikilla semmosta , niiku toisiaa vastaavaa että ois samantyyppistä ainakii, juuriki vaikka iha yksinkertaisuudessaan tapaamisvälit. (K4)

8 TULOSTEN POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa Mikkelin esiopetuksen kuraattorityön kehittämisen tueksi. Tarkoituksena oli selvittää, miten kuraattorit tutkimushetkellä toteuttivat työtään esiopetuksessa, mikä työssä tuntui hyvin toimivalta, mikä aiheutti haasteita sekä millaisia kehittämistoiveita työlle oli. Aineistoa kerättiin sekä kuraattoreilta että esiopetuksesta.

Selvisi, että kuraattorien työskentely on hyvin vaihtelevaa esimerkiksi siksi, että heillä on eri määrä yksiköitä vastuullaan sekä erilaista kokemusta alle kouluikäisten kanssa työskentelystä. Kuraattorien käyntitiheys esiopetusyksiköissä vaihteli kahdesta viikosta vain tarvittaessa pyynnöstä tapahtuviin käyn-teihin. Yleensä kuraattorin kutsuu paikalle esiopetusyksikön opettaja. Kuraattorit käyttävät työssään paljon erilaisia tunne- ja kaveritaitomateriaaleja ja luovuus on työssä tärkeää. Sopiva menetelmä tulee valita jokaisen lapsen tai lapsiryhmän mukaan. Työ koostuu pääasiassa yksilö- ja ryhmätapaamista ja yleisimmin syynä ovat lapsen tuentarpeet kaveri- ja tunnetaidoissa.

Esiopetusikäisen lapsen kehitysvaiheessa keskeistä on tunne suoriutumista, aikaan saamisesta ja toimeliaisuudesta. Lapsen kehityksen ja psyykkisen hyvinvoinnin kannalta on keskeistä, että lapselle syntyy myönteinen käsitys omasta osaamisesta ja pärjäämisestä niin koulussa, kotona kuin kaverien kesken. Lapsi tarvitsee myönteisen minäkäsityksen vahvistamiseksi hänelle

tärkeiden ihmisten myönteistä huomiota ja kannustusta. Tämä vahvistaa myös lapsen oppimisen tavoitteellisuutta ja toiveikkuutta ja suojaa myöhemmiltä käyttäytymisongelmilta. (Ahonen & Pulkkinen 2023, 104, Eriksonin 1962 psykososiaalisen kehityksen teorian mukaan.)

Jos lapsi ei onnistu muodostamaan myönteistä minäkäsitystä itsestään oppijana ja sosiaalisen yhteisönsä jäsenenä, hänelle syntyy huonommuuden ja alemmuuden tunteita. Jatkuessaan nämä uhkaavat lapsen älyllistä ja emotionaalista kehitystä ja altistavat lapsen sekä sisäänpäin suuntautuville tunne-elämän ongelmille, kuten ahdistuneisuudelle, että ulospäin suuntautuvalla oireilulla, kuten käytöshäiriöille. Korostuneet käytöshäiriöt uhkaavat lapsen tasapainoista kehitystä. (Ahonen & Pulkkinen 2023, 105.)

Repo (2015) havaitsi, että erityisen tuen piirissä olevat lapset olivat esiopetuksessa selvästi muita useammin jollakin lailla osallisena kiusaamisessa. Pippurin (2015) tutkimuksessa korostui yläkouluikäisten osuus kuraattorien asiakkuuksissa. Pojilla syy liittyi usein käyttäytymiseen, tytöillä sosiaalisiin suhteisiin. Pippurin mukaan nämä tekijät voivat olla alkusyinä syrjäytymiskehitykselle. Lasten haasteiden jatkumo korostui myös opinnäytetyössäni. Kuraattorit toivat selkeästi esille, että esiopetuksessa alkanut työskentely alkaa usein uudelleen, kun lapsi siirtyy kouluun ja syyt lasten kuraattoriasiakkuudelle ovat esiopetuksessa usein samoja, kuin koulussa. Lasten hyvinvoinnin kannalta olisi siis tärkeää, että jo esiopetuksessa hänen tuentarpeensa tulisi havaituksi ja eri tukitahot tekisivät toimivaa yhteistyötä. Pippurin (2015) mukaan kuraattorin selvittely ja tuki oli riittävää 74 %:ssa tapauksista ja muutoksia oli saatu aikaan melko pienellä interventiolla

Toimivat asiat

Hyvin toimiva moniammatillinen yhteistyö oli molempien vastaajaryhmien mielestä työssä toimiva asia. Yhteistyötä auttoi työntekijöiden tuttuus. Esiopetuksen vastauksissa näkyi arvostus kuraattorin ammattitaitoa kohtaan ja vastauksissa mainittiin lasten into tavata kuraattoria. Kuraattorit kokivat tärkeäksi esiopetuksen arvostuksen heidän työtään kohtaan. Kuraattoria osataan hyödyntää, hänen mielipidettään arvostetaan ja yksiköihin on tervetullut olo. Kuraattorit nostivat oman osaamisen ja luottamuksen omiin taitoihin työssä toimivaksi

asiaksi. Osa kuraattoreista oli tyytyväisiä yksikkömääriinsä, osa koki, että oma kiinnostus esiopetusmaailmaa kohtaan helpottaa työtä ja eri-ikäiset oppilaat tekevät työstä mielenkiintoista. Kuraattorin läsnäolo yksiköissä oli molemmille osapuolille tärkeä asia. Saman kuraattorin työskentelyn jatkumo esiopetuksesta kouluun koettiin lasten kannalta tärkeäksi.

Työtä haastavat tekijät

Työtä haastaa ajanpuute, työn jäsentymättömyys ja toimivan viestintäkanavan puuttuminen, joka osaltaan hankaloittaa suora yhteydenpitoa kuraattorien ja huoltajien välillä. Kuraattorien mielestä esiopetus jää koulun jalkoihin, ja moniammatillisessa yhteistyössä on haasteita. Tämän tutkimuksen perusteella vaikuttaa siltä, että esiopetusikäisten lasten asiat kulkevat Mikkelissä lähes täysin esiopetuksen henkilöstön kautta kuraattoreille, sillä yhteistyö huoltajien ja kuraattorien välillä on vähäistä, eikä kuraattoreilla ole riittävästi aikaa havainnoida lapsia. Moniammatillisen yhteistyön toimivuus on siis tärkeää. Kuraattorit kokivat kuitenkin haastavaksi sen, että kaikki yksiköt eivät vielä osaa hyödyntää kuraattorin ammattiosaamista eikä kuraattoria välttämättä kutsuta mukaan heidän asiakkaanaan olleen lapsen palavereihin. Tämä aiheutti tunteen siitä, että kuraattorin työtä ja panosta lapsen tilanteessa ei arvosteta. Esiopetuksessa koettiin haasteeksi kuraattorien vähäinen läsnäolo yksiköissä sekä kuraattorien vaihtuvuus. Esiopetuksessa oli myös epätietoisuutta kuraattorin työn sisällöstä.

Eloisassa on vuonna 2023 tehty Kuraattorityön käsikirja, jossa avataan kuraattorin työnkuvaa. Siksi keskityin opinnäytetyössäni käytännön työn jäsentämiseen ja kehittämisehdotusten kokoamiseen. Opinnäytetyön tulosten perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, että kuraattorin työnkuva kaippaa edelleen selkiyttämistä. Tämä havainto on täysin yhteneväinen aiempien opinnäytetöiden tulosten kanssa. Esimerkiksi Jäntin ja Mattisen (2024) opinnäytetyön tulosten mukaan esiopetuksen työntekijät toivoivat, että kuraattorityön mahdollisuuksia tehtäisiin näkyvämmäksi ja yhteistyötä esiopetuksen ja kuraattorin välillä vahvistettaisiin. Grönmarkin (2022) opinnäytetyön tulosten mukaan yhteistyö oli esiopetuksen opettajien mielestä toimivaa ja tarpeellista, mutta kiire, työntekijöiden vaihtuvuus sekä epätietoisuus yhteistyön tavoista ja mahdollisuuksista

olivat haasteina yhteistyölle. Oppilashuollon työntekijöiltä toivottiinkin oman työnkuvan avaamista.

Moniammatillinen yhteistyö koettiin esiopetuksen kuraattorityössä sekä toimivaksi että haastavaksi asiaksi. Myös Kaasalaisen (2021) tutkimuksen mukaan kuraattorien moniammatilliseen työhön liittyi kuormittavuutta, mutta moniammatillisuus oli myös työhyvinvointia lisäävä tekijä. Opiskeluhoiltopalvelujen seuranta OPA2022 raportin mukaan moniammatillinen yhteistyö eri tahojen kanssa oli ammattilaisten mielestä sekä erittäin toimiva asia, että myös tärkein kehitettäväksi nostettu asia. Sillä, miten yhteistyö toimii, on suora vaikutus siihen, kuinka hyvät mahdollisuudet oppilaille on saada tukea silloin, kun he sitä tarvitsevat. (Hietanen-Peltola ym. 2022, 86.)

Opinnäytetyön tulosten mukaan Bronsteinin mallin osa-alueista korostuivat haasteet keskinäisessä riippuvuudessa sekä rakenteellisissa tekijöissä. Kuraattorien ja esiopetuksen välistä yhteistyötä haastaa se, että kuraattorit eivät työskentele samoissa tiloissa tai edes samassa organisaatiossa esiopetuksen kanssa. On siis asioita, joihin työntekijät eivät voi suoraan vaikuttaa. Bronsteinin (2003, 298) mukaan ammattilaisryhmien välisen yhteistyön rakentaminen alkaa kuitenkin yksittäisten ammattilaisten välisestä yhteistyöstä.

Keskinäisessä riippuvuudessa yhteistyön tekijät tarvitsevat toisiaan, jotta voivat onnistua työssään parhaalla mahdollisella tavalla. Jotta keskinäinen riippuvuus voisi toteutua, jokaisella ammattilaisella täytyy olla selvä ymmärrys sekä omasta ammattiroolistaan että toisten ammattilaisten rooleista ja näiden eroista. Keskinäiseen riippuvuuteen kuuluu myös toisten ammattilaisten mielihiteiden ja panoksen arvostaminen (Bronstein 2003, 299–300.) Opinnäytetyöni tuloksissa korostuu kuraattorien tunne siitä, että heidän työtään ei esiopetuksessa tunneta riittävän hyvin, ja ehkä sen vuoksi myös työn arvostuksessa on parannettavaa. Lisäksi kuraattorit tunsivat, että heidän oma työnsä esiopetuksessa on vielä jäsentymätöntä.

Käkösen (2022) mukaan esiopetusyksiköiden johtajat toivoivat kuraattorilta tukea myös vanhempien ja henkilöstön väliseen yhteistyöhön sekä tukea ja konsultaatiota arjessa työntekijöille, mutta nämä puolet eivät tutkimuksessani juurikaan näkyneet. Kuraattorin työnkuvaa avaamalla ja yhteistyötä lisäämällä

esiopetuksen henkilöstö voisi nähdä kuraattorin työn hyödyt laajemmin. Wicki ym. (2020) lähestyivät moniammatillisuutta koulun sosiaalityön näkökulmasta. Tutkimuksen mukaan sekä kuraattorit, erityisopettajat, opettajat että rehtorit pitivät kuraattorin työn ytimenä sosiaalisten ongelmien ratkaisua. Erityisopettajat ja kuraattorit arvostivat kuraattorien ennaltaehkäisevää työtä ja näkivät koulun sosiaalityön vaikuttavuuden vahvana. Opettajat ja rehtorit sen sijaan olivat kriittisempiä. Tämä voi heikentää yhteistyötä.

Suholan (2017) mukaan oppilashuollon toimijoilla on erilaiset näkemykset oppilashuollon keskeisistä periaatteista, toteutustavoista ja osallisten rooleista. Keskeisimmät haasteet liittyivät asiakkaiden ja heidän läheistensä osallisuuden aitoon toteutumiseen sekä ammattilaisten keskinäiseen työskentelyyn. Oppilashuolto käsitteenä on monille epäselvä ja sen ajatellaan liittyvän vain ongelmien ratkaisuun. Myös käytännön työ on ongelmiin keskittyvää, eikä ennaltaehkäisevä työ toteudu kuten pitäisi. Opinnäytetyöni tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että kuraattoria kaivataan esiopetuksessa paikalle erityisesti silloin, kun lapsella on jo haasteita ja tuentarvetta. Ennaltaehkäisevän työn merkitys jäi esiopetuksen vastauksissa pieneksi, mutta toisaalta kuraattorin säännöllistä läsnäoloa yksiköissä kyllä toivottiin. Kuraattorien mukaan ennaltaehkäisevän työn toteutus jää hyvin vähälle, sillä osa kuraattoreista ehtii käydä esiopetusyksikössä vain, jos heillä on siellä asiakkuudessa oleva lapsi tai ryhmätyöskentelyä.

Bronsteinin (2003, 303) mukaan moniammatilliseen yhteistyöhön vaikuttavia rakenteellisia tekijöitä ovat mm. hallittavissa oleva asiakasmäärä sekä yhteistyön toteutumiseen annettava aika ja tila. Organisaation tai esihenkilön antamat resurssit voivat joko tukea tai asettaa esteitä yhteistyölle. Samankaltaisiin tuloksiin päätyivät Salminen ym. (2024), tutkiessaan neurologisia kehityshäiriöitä omaavien lasten parissa työskentelevien ammattilaisten yhteistyötä. Tutkimus osoitti yhteistyötaitojen, jaetun ymmärryksen sekä dialogisen vuorovaikutuksen edistävän yhteistyötä, kun taas ammattilaisten välinen kilpailu, ajanpuute sekä lainsäädännön luomat rajoitteet ja vaikeus päästä käsiksi tietoihin rajoittivat sitä. Tutkimuksen mukaan yhteistyöllä ja konsultaatiolla on oleellinen merkitys interventioissa, tuen suunnittelussa ja palveluiden yhteensovittamisessa, arvioinnissa ja koulusiirtymissä.

Opinnäytetyöni tulosten mukaan kuraattorien asiakasmäärät ovat suuria ja ajanpuute haastaa työn hyvää toteuttamista. Tämä aiheuttaa kuormitusta. Osa kuraattoreista kaipasi myös enemmän tukea omalta työyhteisöltä ja osa kuraattoreista kertoi kokevansa ulkopuolisuutta esiopetuksen työyhteisöissä. Kaasalaisen (2021) tutkimuksessa kuraattorien työn vaatimustekijöinä korostuivat liiallinen työn määrä, kiire, työn yksinäisyys ja tukirakenteiden puutteet. Kaasalaisen (2021, 74–75) mukaan kuraattorit toivoivat, että opiskeluhoito nähtäisiin kouluissa koulu yhteisön arkeen kuuluvana asiana, ei erillisenä osana. Tällä koettiin olevan vaikutusta kuraattorien kokemukseen siitä, kuuluvatko he työyhteisöön.

Käsitteellä työhyvinvointi kuvataan sitä, että työn fyysiset ja psyykkiset vaatimukset ja voimavarat ovat sopu s oinnussa työntekijän oman kehon ja mielen kunnan kanssa. Työntekijän myönteinen kokemus sekä työhön liittyvien että omien voimavarojen riittävydestä suhteessa työn vaatimukseen on työhyvinvointia. Sen sijaan, että työhyvinvointia lähestytään heikon työhyvinvoinnin kautta ja etsitään korjaavia toimenpiteitä, tulisi keskittyä myös työhyvinvoinnin tukemiseen ja ongelmien ennaltaehkäisyyn. Työhyvinvointi on merkittävä asia paitsi työntekijän itsensä kannalta, myös organisaatiolle. Kun työntekijä voi hyvin, hän suoriutuu tehtävistään. Sosiaali- ja terveysalalla tällä on vaikutusta myös asiakastyytyväisyyteen ja – turvallisuuteen. (Työterveyslaitos s.a.)

Opiskeluhoitopalvelujen seuranta OPA 2020:n mukaan kuraattoreista suuri osa työskenteli useammalla kuin yhdellä kouluasteella ja usein monella eri toimipisteellä. Esiopetusikäisten lasten haasteet ja tuentarpeet eroavat vanhempien oppilaiden ja opiskelijoiden tuentarpeesta ja työskentelytavat, käytettävät menetelmät, yhteistyötahot ja hoito- ja palveluketjut ovat erilaisia. Riittävän osaamisen ylläpitäminen ja laajojen yhteistyöverkoston hallinta eri ikäisten asiakkaiden osalta on työntekijälle hyvin vaativaa. Mitä useammassa yksikössä työskentelee, sitä useamman yhteisön ja yhteistyötahon kanssa tulee toimia ja työaika kuluu siirtymiin. Toimipisteiden määrällä on vaikutusta työn toteuttamisen edellytyksiin ja työtapoihin. (Hietanen-Peltola ym. 2021, 35–36.)

9 YHTEENVETO KEHITTÄMISTOIVEISTA JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Kehittämistoiveissa kuraattoreja ja esiopetuksen vastaajia yhdisti toive siitä, että kuraattoreilla olisi enemmän ja säännöllisemmin aikaa olla läsnä esiopetusyksiköissään. Esiopetuksen vastaajat toivoivat kuraattorilta tukea erityisesti tilanteisiin, joissa lapsella on akuutti tuen tarve. Yksi kuraattoreista esitti konkreettisenä ehdotuksena kuraattorin työtilan sijoittamista esiopetusyksikköön. Esiopetuksessa toivottiin kuraattorien osallistuvan enemmän myös yhteisiin palavereihin. Kuraattorit toivoivat, että esiopetuksessa hyödynnettäisiin heidän osaamistaan ja oltaisiin matalalla kynnyksellä yhteydessä esimerkiksi konsultaatioasioissa. Kuraattorit ovat tahollaan pohtineet, voisiko esiopetuksen kuraattorityö olla toimivampaa, jos esiopetuksessa olisi nimettynä omat kuraattorit. Esiopetuksen kuraattorityön jakamista kaikille kuraattoreille ei nähty välttämättömänä.

Nämä tulokset ovat samansuuntaisia aiemmin aiheesta tehtyjen opinnäytetöiden kanssa. Käkösen (2022) mukaan esiopetusyksiköiden johtajat toivoivat kuraattorin säännöllistä läsnäoloa yksiköissä, kun taas Grönmarkin (2022) opinnäytetyössä esiopetuksen opettajilta toivottiin aktiivisuutta ja matalan kynnyksen yhteydenottoa. Seuraavaksi esittelen esiopetuksen kuraattorityön kehittämisehdotukset.

Kehittämisehdotukset

1. Kuraattorin säännöllinen vierailu ja läsnäolo yksiköissä, vaikka asiakkuuksia ei olisikaan
2. Toimivan viestintäkanavan mahdollistaminen, esimerkiksi käyttöoikeus Daisyyn
3. Kuraattorin työnkuvan avaaminen esiopetukselle, vanhemmille ja muille yhteistyötahoille-> Kuraattorityön käsikirja vahvemmin käyttöön
4. Esiopetuksen kuraattorityön jäsentäminen ja kuraattorien välisen yhteistyön lisääminen ->Yhteistä työn suunnittelu-aikaa kuraattoreille
5. Pohdinta esiopetuksen kuraattorityön keskittämisestä nimetyille kuraattoreille

Säännöllisiä käyntejä yksiköissä olisi hyvä toteuttaa, vaikka sovittuja asiakastapaamisia ei olisi. Tällä hetkellä tavoite tuntuu haastavalta kuraattorien suuren työmäärän vuoksi, mutta jos työ olisi paremmin jäsenneltyä, voisi tämä

olla mahdollista. Siksi kannattaisi järjestää tiimitapaamisia, joissa keskityttäisiin vain esiopetuksen asioihin. Yhteisen työskentelyrunгон suunnittelu jollain tasolla voisi helpottaa työtä. Liian tarkka suunnitelma ei luultavasti palvelisi tarkoitusta, sillä kuraattoreilla on hyvin vaihteleva määrä yksiköitä vastuullaan. Silti yhdessä pohditut toimivat käytänteet olisi hyvä olla kirjattuna. Kuraattorit kaipaavat yhteistä aikaa, jotta voisivat saada tukea muilta esimerkiksi haastavien asiakastilanteiden käsittelyyn, mutta myös voidakseen tutustua toisiinsa paremmin henkilötasolla. Yksi kuraattori kertoi toivovansa, että pääsisi seuraamaan muiden kuraattorien työskentelyä. Tämä voisi antaa uusia ideoita oman työn toteutukseen ja vahvistaisi myös kuraattorien välistä sidettä

Kuraattorin rooli kaipaa edelleen selkiyttämistä. Lisäämällä kuraattorien läsnäoloa yksiköissä myös tietoisuus kuraattorin työstä lisääntyisi. Kuraattorityön käsikirjaa ei hyödynnetä tarpeeksi. Käsikirjan voisi ottaa kuraattorin ja esiopetusyksikön tapaamisen aiheeksi esimerkiksi aina uuden lukuvuoden alkaessa, jolloin mahdolliset uudetkin työntekijät perehtyisivät aiheeseen. Kuraattorien ja esiopetuksen välistä yhteistyötä pitäisi vahvistaa, mutta myös kuraattorin ja vanhempien sekä muiden yhteistyötahojen välistä suoraa yhteydenpitoa tulisi lisätä. Esiopetuksen ei tarvitsisi toimia tiedon välittäjänä ja tämä vähentäisi myös esiopetuksen työtä

Kuraattorien ja perheiden väliltä puuttuu toimiva viestintäkanava. Tämä hankaloittaa yhteydenpitoa ja kuraattori jää helposti perheille vieraaksi hahmoksi. Kuraattorit haluaisivat käyttää Daisy:ä yksittäisen lapsen asioiden hoitamisen lisäksi yleiseen tiedottamiseen ja itsensä tutuksi tekemiseen. Daisyn käyttöoikeus helpottaisi myös työn suunnittelua, kun lasten aikataulut olisivat kuraattorien saatavilla. Daisyn käyttöoikeus voisi lisätä myös kuraattorien ja esiopetuksen välistä viestintää.

10 POHDINTA

Minulle oli alusta asti selvää, että haluan osallistaa työhöni sekä kuraattorit että esiopetuksen henkilöstön. En osannut ennakoida, että tämä valinta työllistäisi minua niin paljon. Suunnitelmavaiheessa piti huomioida monta asiaa, koska tutkimus kohdistui kahteen eri organisaatioon. Muistettavien asioiden

määrä tuntui välillä huolestuttavalta, mutta pala kerrallaan asiat kuitenkin etenevät ja esimerkiksi tutkimuslupa-asiat hoituivat nopeasti molempien organisaatioiden osalta. Vaikka työ tuntui varsinkin suunnitelmavaiheessa haastavalta ja työläältä kahden osapuolen vuoksi, olen tyytyväinen valitsemaani toteutustapaan. Vielä suunnitelmavaiheessa tarkoitukseni oli keskittyä työhyvinvoinnin osa-alueeseen enemmän. Työn edetessä päädyin rajaamaan työtä moniammatillisen yhteistyön pohdintaan, koska sillä on niin suuri merkitys työn sujumuudelle ja lasten ja perheiden saamalle tuelle. Hyvin toimiva moniammatillinen yhteistyö vaikuttaa osaltaan myös kuraattorien ja esiopetuksen henkilöstön työhyvinvointiin.

Jos tekisin tutkimuksen uudelleen, harkitsisin vakavasti teemahaastatteluiden toteutusta myös esiopetuksessa. Pieni vastaajamäärä lomakehaastatteluun oli itselleni pettymys, eikä kuraattorien toive useammasta vastaajasta toteutunut. Monivalintakysymykset olisivat voineet lisätä vastaajamäärää, mutta olen tyytyväinen, että valitsin avokysymykset, sillä vastaajat vastasivat niihin hyvin. Jos tekisin lomakehaastattelun uudelleen, pitäisin vastausajan lyhyempänä ja muistuttaisin vastaamisesta nopeammin. Mielestäni tein kuitenkin riittävästi sen eteen, että vastauksia olisi tullut enemmän. Vaikka vastaajamäärä esiopetuksessa oli pieni, toivon, että kehittämisen siemen on jäänyt itämään. Kuraattorien haastatteluihin olen todella tyytyväinen. Haastattelutilanteet olivat luontevia ja sain hyvää aineistoa tutkimukseeni. Teemahaastattelurunkoon olisin voinut rohkeasti laittaa enemmän kysymyksiä.

Opinnäytetyön toteutuksessa oli haasteita. Oma jaksaminen ja keskittymisvaikeudet sekä tekninen kömpelyyteni aiheuttivat viivästystä työn etenemiseen. Jos tekisin työn uudelleen, hakisin rohkeammin apua esimerkiksi koulun oppariavusta. Perheen, työn, opiskelun ja harjoittelujakson yhteensovittaminen opinnäytetyön tekemisen kanssa oli haastavaa. Kootessani opinnäytetyön aikajanaa huomasin, että prosessi on ollut vaativa. Vaikeuksista huolimatta olen tyytyväinen lopputulokseen ja työskentelyyni. Onnistuin työssäni vastaamaan tutkimuskysymyksiin ja kuraattorit voivat hyödyntää työn tuloksia esiopetuksen kuraattorityön kehittämiseen yhdessä esiopetuksen kanssa.

10.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteet ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto. Suunnittelun, toteutuksen ja dokumentoinnin tulee olla huolellista ja mahdollisimman avointa ja aiempi tutkimustieto tulee huomioida jo suunnittelussa ja lähteisiin viitata asianmukaisella tavalla. Tarvittavista luvista, suostumuksista ja aineiston käsittelyyn ja säilyttämiseen liittyvistä asioista tulee huolehtia ja sopia, ennen kuin aineistoa aletaan kerätä. On huolehdittava, ettei tutkimus vaaranna tutkijoiden tai tutkittavien terveyttä ja turvallisuutta ja kunnioitettava kaikkia tutkimuksen osapuolia. Tietosuojalainsäädäntöä ja salassapitoon, luottamuksellisuuteen ja vaitioloon liittyviä velvoitteita tulee noudattaa. Ihmiseen kohdistuvassa tutkimuksessa keskeinen eettinen periaate on se, että tutkittavalla tulee olla tietoon perustuva suostumus tutkimukseen osallistumisesta. (TENK 2023, 11, 13–15; TENK 2019, 8.)

Noudatin työssäni TENK:n ohjeistuksia ja huolehdin kaikista tarvittavista sopimuksista ja luvista. Huomioin vaitiolo- ja salassapitositoumukset ja käytin saamaani tietoa vain tutkimustarkoitukseen. Huolehdin tutkimusaineiston tietoturvallisesta säilyttämisestä ja hävitin aineiston heti, kun sen säilyttämiselle ei enää ollut perustetta. Esiopetuksen henkilöstöltä en kerännyt henkilötietoja, joten pyysin heiltä eettisen suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta haastattelulomakkeen alussa. Kuraattorit allekirjoittivat suostumuksen henkilötietojen käsittelyyn sekä tutkimukseen osallistumiseen, sillä haastattelunsa tallensin heidän ääntään ja heidän nimensä näkyivät suostumuslomakkeessa. Kaikki vastaajat osallistuivat tutkimukseen vapaaehtoisesti ja heillä oli mahdollisuus keskeyttää osallistuminen.

Tutkittavien ikää tai sukupuolta en kysynyt, sillä ne eivät mielestäni olleet oleellisia tietoja ja olisivat varsinkin kuraattorien kohdalla voineet helpottaa vastaajien epäsuoraa tunnistamista. Myös tutkimustekstiin poimittavien sitaattien kohdalla huolehdin siitä, ettei vastaajaa voi tunnistaa. Huomasin, että en voi eritellä kuraattorien taustatietoja juurikaan, sillä pelkästään esiopetusyksiköiden määrien kertominen olisi voinut auttaa tunnistamaan, kuka kuraattori on kyseessä.

Itse tutkija on laadullisen tutkimuksen keskeinen tutkimusväline ja tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa arvioidaan koko tutkimusprosessia. Laadullisen tutkimuksen hypoteesittomuus tarkoittaa, että tutkijalla ei ole valmiita ennakkoletuksia tutkittavasta ilmiöstä tai tutkimuksen tuloksista. Objektiivisuus tarkoittaa, että tutkija pitää esimerkiksi omat uskomuksensa ja asenteensa erillään tutkimuskohteesta. Nämä vaatimukset eivät yleensä täysin onnistu, joten omat esioletukset on pyrittävä tunnistamaan ja kertomaan. (Eskola & Suoranta 2005, 17, 19–20, 210.) Laadullisessa tutkimuksessa objektiivisuuden merkitys on erityisen tärkeää huomioida, sillä tutkijan rooli ja hänen tekemänsä valinnat ovat niin keskeisiä tutkimuksen kaikissa vaiheissa (Kananen 2014, 62). Omassa työssäni kuvasin tarkasti työn kulun ja perustelin ne valinnat, joita tutkimusprosessin aikana tein. Jo johdannossa kerroin omat lähtöoletukseni tutkimukseni aiheesta.

Hyvä haastattelurunko ja teemoja syventävät lisäkysymykset vahvistavat aineistonkeruun laatua. Mahdollisimman nopea haastatteluaineiston litterointi parantaa haastattelun laatua. Laatu taas on suoraan yhteydessä siihen, miten luotettavaa haastatteluaineisto on. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 184–185.) Tein haastattelut kolmessa päivässä ja aloitin litteroinnin heti, kun olin saanut haastattelut valmiiksi. Varoin ehkä liikaakin ohjaamasta haastateltavien ajatuksia teemahaastattelun rungossa.

Luotettavuutta voi pyrkiä lisäämään myös triangulaation avulla, eli yhdistämällä samaan tutkimukseen erilaisia metodeja, useampia tutkijoita, tiedonlähteitä tai teorioita, jolloin näkökulma laajenee. Mikään tae luotettavuudesta triangulaatio ei ole ja pitäisikin pohtia, miksi sitä haluaa käyttää. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 168, 172) Opinnäytetyössäni tiedonlähteitä oli kaksi ja myös tiedonkeruumenetelmät olivat erilaiset. Mielestäni tämä oli hedelmällisin lähtökohta työn kehittämiseksi ja toivon sen motivoivan molempia osapuolia yhteiseen kehittämistyöhön jatkossa.

Laadullinen tutkimus on oikeastaan aina tapaustutkimusta, ja tapaustutkimuksessa ajatellaan, että yksittäisestäkin tapauksesta voidaan monipuolisen erittelyn kautta löytää yleistettävyyttä. On tärkeää, että aineisto muodostaa jonkinlaisen kokonaisuuden. Yleistyksiä ei tehdä suoraan aineistosta, vaan niistä

tehdystä tulkinnoista. (Eskola & Suoranta 2005, 65–66, Sulkunen 1990 mukaan.) Vertailuasetelmat parantavat työn yleistettävyyttä. Vertailua voi tehdä esimerkiksi muihin tutkimustuloksiin. (Eskola & Suoranta 2005, 66.) Omassa työssäni tein vertailua sekä muihin tutkimuksiin, että kuraattorien ja esiopetuksen vastausten välillä.

Työn luotettavuutta ja pätevyyttä heikentää se, että yksityisen esiopetuksen mielipidettä ei kuulla lainkaan, vaikka osalla haastatelluista kuraattoreista on myös yksityisiä yksiköitä vastuullaan. Lisäksi esiopetuksen vastaajamäärä jäi pieneksi ja vastaajina oli vain varhaiskasvatuksen opettajia, joten muiden ammattiryhmien näkemyksiä ei tässä tutkimuksessa saatu. En myöskään voi olla varma siitä, kuka Webropol- lomakehaastatteluun vastasi, sillä esiopetusyksiköiden johtajat jakoivat linkin yksiköissään ja kysymyksiin vastattiin anonyyminä. Jos myös kuraattorit olisivat vastanneen anonyymiin lomakehaastatteluun, olisivat he voineet kertoa mielipiteensä vielä suurempaan. Lisäksi kaikki esiopetuksen kuraattorit olisivat halutessaan päässeet vastaamaan.

10.2 Jatkotutkimusideat

Jatkotutkimusaiheena olisi tärkeää selvittää, miten hyvin huoltajat tuntevat kuraattorin työn sisällön ja mitä kehittämistoiveita heillä olisi esiopetuksen kuraattorityölle. Myös yksityisen esiopetuksen mielipiteitä olisi syytä selvittää, sillä osa kuraattoreista mainitsi haastatteluissaan, että yksityiseltä puolelta ei juurikaan tule yhteydenottoja. Olisi tärkeää selvittää, mistä tämä johtuu. Jatkotutkimusaiheena voisi olla myös se, miten kuraattorien, perheiden ja esiopetuksen keskinäistä yhteistyötä voisi kehittää.

LÄHTEET

- Ahonen, T. & Pulkkinen, L. 2023. Keskilapsuus. Teoksessa Pulkkinen, L., Ahonen, T. & Ruoppila, I. (toim.) Ihmisen psykologinen kehitys. 10. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-Kustannus, 103–181.
- Bates, S.M., Mellin, E., Paluta, L.M., Anderson-Butcher, D., Vogeler, M. & Sterling, K. 2019. Examining the Influence of Interprofessional Team Collaboration on Student-Level Outcomes through School–Community Partnerships. *Children & Schools* 2, 111–122. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://doi.org/10.1093/cs/cdz001> [viitattu 11.10.2024].
- Bronstein, L. 2003. A model for interdisciplinary collaboration. *Social work* 3, 297–306. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://doi.org/10.1093/sw/48.3.297> [viitattu 27.10.2024].
- Eloisa. 2023. Kuraattorityön käsikirja. Kuraattorin työ Etelä-Savon hyvinvointialueella. Etelä-Savon hyvinvointialue. PDF-dokumentti. Päivitetty 19.12.2023. Saatavissa: <https://innokyla.fi/sites/default/files/2023-12/Kuraattority%C3%B6n%20k%C3%A4sikirja%2020.12.23.pdf> [viitattu 30.3.2024].
- Eloisa. 2024. Eloisa Etelä-Savon hyvinvointialue. WWW-dokumentti. Päivitetty 27.2.2024. Saatavissa: <https://etelasavonha.fi/eloisa/tietoa-hyvinvointialueesta/> [viitattu 19.3.2024].
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7. painos. Tampere: Vastapaino.
- Grönmark, M. 2022. Esiopetuksen oppilashuollon moniammatillisen yhteistyön suuntaviivoja etsimässä. LAB-ammattikorkeakoulu. Sosionomi. Ylempi amk - opinnäyte. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2022121429734> [viitattu 24.10.2024].
- Hietanen-Peltola M., Vaara S, Jahnukainen, J. & Laitinen K. 2021. Voimavarana yhteistyö: Opiskeluhoitopalvelujen seuranta OPA 2020 perusopetus. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-654-1> [viitattu 22.3.2024].
- Hietanen-Peltola M., Jahnukainen, J., Laitinen, K. & Vaara, S. 2022. Kohti yhteistä työtä hyvinvointialueilla. Opiskeluhoitopalvelujen seuranta OPA2022. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-931-3> [viitattu 7.8.2024].
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki : Gaudeamus Helsinki University Press.
- Isoherranen, K. 2012. Uhka vai mahdollisuus- moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Helsingin yliopisto. Sosiaalitieteiden laitos. Väitöskirja. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisu 2012:18. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-7664-0> [viitattu 19.3.2024].

Isokääntä, N. 2018. Lastentarhanopettajien käsityksiä esiopetusikäisten lasten sosioemotionaalisista taidoista. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu. PDF- dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-201805312037> [16.4. 2024].

Jääntti, E. & Mattinen, K. 2024. Kuraattorityö esiopetuksessa- Kyselytutkimus Savonlinnan esiopetushenkilöstölle. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Sosionomikoulutus. Opinnäyte. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202404126397> [8.10. 2024].

Kaasalainen, V. 2021. Koulukuraattorien kokemuksia työhyvinvoinnista sekä työn vaatimus- ja voimavaratekijöistä. Itä- Suomen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden laitos. Sosiaalityö. Pro gradu -tutkielma. PDF- dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uef-20211374> [16.4. 2024].

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja.

Käkönen, E. 2022. Esiopetuksen kuraattorin konsultatiivinen työskentelymalli Turun kaupungissa. Laurea-ammattikorkeakoulu. Sosionomi. Ylempi amk - opinnäyte. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2022120927739> [viitattu 20.4.2024].

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 26.6.2015/817.

Mikkeli. s.a. Esiopetuksen järjestämisestä. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oppiminen.mikkeli.fi/varhaiskasvatus-ja-esiopetus/esiopetus/> [viitattu: 12.2.2024].

Mikkeli. 2021. Kaksivuotisen esiopetuksen opetussuunnitelma 2021. PDF- dokumentti. Saatavissa: [https://mikkeli.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kasvatus-ja-opetuslautakunta/Kokous_1762021/Kaksivuotisen-esiopetuksen-kokeilun-opet\(40975\)](https://mikkeli.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kasvatus-ja-opetuslautakunta/Kokous_1762021/Kaksivuotisen-esiopetuksen-kokeilun-opet(40975)) [16.4. 2024].

Mikkeli. 2023a. Esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.oppiminen.mikkeli.fi/wp-content/uploads/sites/2/2023/09/Esiopetuksen-opiskeluhoitosuunnitelma_2023.pdf [viitattu 4.1.2024].

Mikkeli 2023b. Varhaiskasvatuksen asiointipalvelut eDaisy ja DaisyFamily. Verkkodokumentti. Saatavissa: <https://www.suomi.fi/palvelut/verkoasiointi/varhaiskasvatuksen-asiointipalvelut-edaisy-ja-daisyfamily-mikkelin-kaupunki/489f34e6-a296-4fc0-8a27-f8d0846a4173> [viitattu 27.10.2024].

Minkkinen, J. 2015. Lapsen hyvinvointimalli. Lasten emotionaalinen hyvinvointi ja sosiaaliset suhteet alakoulussa. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9822-0> [25.4. 2024].

Mönkkönen, K., Kekoni, T. & Pehkonen, A. 2019. Johdanto. Teoksessa Mönkkönen, K. Kekoni, T. & Pehkonen, A. (toim.) Moniammatillinen yhteistyö. Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Gaudeamus, 7–14.

OKM. 2021. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu. Opetus- ja kulttuuriministeriö. WWW- dokumentti. Saatavissa: <https://okm.fi/kaksivuotisen-esiopetuksen-kokeilu> [viitattu 1.4.2024].

OPH. 2014. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Opetushallitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/9168518> [viitattu 18.3.2024].

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287.

Oppivelvollisuuslaki 30.12.2020/1214.

Perusopetuslaki 21.8.1998/628.

Pippuri, T. 2015. Koulun sosiaalityön asiakkuudet ja asiakasprosessit. Kvantitatiivinen tutkimus espoolaisista peruskoululaisista kuraattoripalveluissa. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Sosiaalityön ammatillinen lisensiaatintutkimus. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201512212556> [viitattu 1.4.2024].

Repo, L. 2015. Bullying and its prevention in early childhood education. Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. PDF- dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-0200-3> [viitattu 1.4.2024].

Salminen, J., Laasanen, M., Leinonen, L., Karukivi, M., Vornanen, R., Alin, M. & Kyttälä, M. 2024. Professional collaboration for children and adolescents with neurodevelopmental disorders: a scoping review. *European journal of special needs education* 2024. 1–19. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1080/08856257.2024.2314422>. [viitattu 8.4.2024].

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301.

Suhola, T. 2017. Asiakaslähtöisyys ja monialainen yhteistyö oppilashuollossa: Oppilashuoltoprosessi systeemisenä palvelukokonaisuutena. Lappeenrannan teknillinen yliopisto. Väitöskirja. Acta universitatis. Lappeenrantaensis 733. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-335-045-8> [viitattu 4.1.2024].

Talentia. 2022. Kuraattorin ja vastaavan kuraattorin tehtävät ajan tasalle. Koulukuraattorit ry:n hallitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.talentia.fi/koulukuraattorit/uutiset/kuraattorin-ja-vastaavan-kuraattorin-tehtavankuvat-ajan-tasalle/> [viitattu: 18.3.2024].

TENK. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf [viitattu 5.4.2024].

TENK. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023. PDF-

dokumentti. Saatavissa: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf [viitattu 5.4.2024].

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Tuukkanen, T. (toim.) 2022. Lapsibarometri 2022. ”Jos joku on mun lähellä, silloin mä en pelkää.” Lasten näkemyksiä turvallisuudesta. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisu 2022:9. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-334-6> [viitattu 12.3.2024].

Työterveyslaitos. s.a. Työhyvinvointi. WWW-dokumentti. Saatavissa: www.ttl.fi/oppimateriaalit/tyohyvinvoinnin-tiedolla-johtaminen-sote-alalla/osa-1-strateginen-tyohyvinvoinnin-johtaminen-ja-kasitteet/11-tyohyvinvointi [viitattu 14.4.2024].

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540.

Vilka, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Wicki, W., Künzle, R., Mueller, M., Ziegele, U., Stadelmann, K. & Gschwind, K. 2020. Tasks and impact of school social work in Switzerland as perceived by teachers, principals and school social workers – a multilevel analysis. *International Journal of School Social Work* 5. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://doi.org/10.4148/2161-4148.1052> [viitattu 20.10.2024].

Hei!

Olen kolmannen vuoden sosionomiopiskelija Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyönäni Eloisalle selvitystä Mikkelin esiopetuksen kuraattorityön nykyisistä toteuttamistavoista ja kehittämistavoista. Kerään tietoa haastattelemalla kuraattoreja ja esiopetuksen puolella toteutan sähköisen lomakehaastattelun, joka on suunnattu kaikille esiopetuksen ammattiryhmille. Tavoitteena on tuottaa molempien osapuolien näkökulmasta tietoa siitä, miten kuraattorityötä Mikkelin esiopetuksessa tällä hetkellä toteutetaan ja miten työtä voisi kehittää. Tutkimuksesta saatua tietoa tullaan hyödyntämään esiopetuksen kuraattorityön kehittämisessä. Kokemuksesi työn arjesta on siis tutkimuksen onnistumisen ja kehittämistyön kannalta erittäin arvokas.

Tutkimukseen osallistuminen on sinulle täysin vapaaehtoista. Sinusta ei kerätä tutkimuksessa henkilötietoja eikä kerättyä aineistoa luovuteta muille osapuolille. Tutkimustuloksia ja kerättyä aineistoa voin käyttää ja hyödyntää sellaisessa muodossa, jossa yksittäistä tutkittavaa ei voida tunnistaa, esimerkiksi sitaattina opinnäytetyössä.

Tuloksista raportoin esiopetuksen kuraattoreille sekä esiopetuksen henkilöstölle myöhemmin sovittavana ajankohtana. Valmis opinnäytetyö julkaistaan sekä Eloisan verkkosivuilla että verkkopalvelu Theseuksessa, joista se on vapaasti luettavissa.

Kysely on auki 23.8.2024 saakka. Pääset kyselyyn tästä linkistä: [xxxx](#)
Jos sinulla herää kysymyksiä tutkimukseen liittyen, olethan yhteydessä.
Kiitos osallistumisesta ja aurinkoista kesää!

Yhteistyöterveisin
Tiina Lepistö
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Mikkeli
[XXXXXX](#)

Suostumus tutkimukseen osallistumiseen.

Tutkimustiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta ja tietojeni käsittelystä siten, että henkilötietojani tai epäsuoria tunnisteita, joista minut voitaisiin tunnistaa, ei käsitellä.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin keskeyttää osallistumiseni tutkimukseen milloin tahansa. Tutkimuksen keskeyttämisestä ei aiheudu minulle kielteisiä seuraamuksia.

Olen lukenut ja ymmärtänyt saamani tutkimustiedotteen ja haluan osallistua tutkimukseen.

Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, kuinka kuraattorityötä Mikkelin esiopetuksessa tällä hetkellä toteutetaan ja millaisia kehittämistoiveita työlle on. Pyydän sinua kuvailemaan omia kokemuksiasi, näkemyksiäsi ja kehittämistoiveitasi. Vastauksesi ovat tutkimuksen onnistumisen ja kehittämistyön kannalta erittäin arvokkaita. Kaikkien osapuolien yksityisyyden turvaamiseksi, ethän kirjoita vastauksiin asioita, joista sinut tai muita vastauksiin liittyviä henkilöitä voitaisiin tunnistaa.

1. Olen esiopetusta tarjoavan varhaiskasvatusyksikön johtaja
 varhaiskasvatuksen opettaja
 varhaiskasvatuksen erityisopettaja
 varhaiskasvatuksen lastenhoitaja
 varhaiskasvatuksen sosionomi
 muu, mikä
 en halua vastata

2. Minulla on työkokemusta varhaiskasvatusalalta
 0–1
 1–5
 5–10
 yli 10 vuotta
 yli 20 vuotta
 en halua vastata

3. Olen tehnyt yhteistyötä kuraattorin kanssa
 kyllä
 ei

4. Miten kuraattorityötä yksikössäsi tällä hetkellä toteutetaan? Esimerkiksi kuraattorin käyntien säännöllisyys, kuraattorin käyttämät työtavat ja -menetelmät.

5. Mikä kuraattorin työskentelyssä on tällä hetkellä mielestäsi toimivaa?

6. Millaisissa asioissa kaipaisit kuraattorin tukea?

7. Millaisia kehittämistoiveita sinulla on kuraattorityölle?

Teemahaastattelun runko

1. Esiopetuksen kuraattorityön toteutus tällä hetkellä

Esim.

Kuinka usein/säännöllisesti käyt esiopetusyksiköissä

Millaisia työvälineitä ja menetelmiä käytät

Käytkö yleensä omasta aloitteesta vai pyynnöstä

-Kuka yleensä ottaa yhteyttä esikoululaisen asioissa

-Millaisissa asioissa yhteyttä otetaan

2. Työn toimivat puolet

3. Työn haastavat puolet

4. Kehittämistoiveet ja -ideat

Mikkelin kaupungin varhaiskasvatukseen tehtävät opinnäytetyöt

VAITIOLOSITOUUMUS

Tehdessäni Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) sosionomi(AMK) tai sosionomi(YAMK)-opiskelijana Mikkelin kaupungin varhaiskasvatukseen opinnäytetyötä:

- Lupaan opinnäytetyöni aikana ja sen jälkeen olla raportoimatta kenellekään ulkopuoliselle sellaisia yksittäisiä ihmisiä koskevia tunnisteellisia henkilötietoja¹, jotka ilmenevät keräämässäni tai käyttööni annetussa tutkimusaineistossa. Raportoinniksi ymmärrän kaiken viestinnän, virallisen ja epävirallisen, suullisen, sähköisen ja kirjallisen.
- En käytä aineistosta ilmeneviä tutkittavien, heidän läheistensä tai muiden yksittäisten henkilöiden tietoja heidän vahingokseen, halventamiseksi taikka loukkaamiseksi.
- Lupaan olla luovuttamatta ja kopioimatta keräämäni tai käyttööni annettua tutkimusaineistoa tai sen osia kenellekään ulkopuoliselle. Tunnisteellista aineistoa tai sen osia luovutan vain niille henkilöille, joilla on oikeus aineiston käsittelyyn ja jotka ovat antaneet omakohtaisen vaitiolositouumuksen.

Muutoinkin opinnäytetyössäni menettelen hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti, olen perehtynyt tutkittavien yksityisyydestä ja tietosuojasta annettuihin ohjeisiin² ja toimin ohjeiden mukaisesti. (Ohje saatavissa osoitteessa: www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf).

_____ / _____

Paikka ja päiväys

Opiskelijan / opiskelijoiden allekirjoitus ja nimenselvennys

Vaitiolositoumus tehdään kahtena kappaleena, joista toinen toimitetaan tutkimuslupahakemuksen liitteenä tutkimusluvan myöntävälle yhteyshenkilölle Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksessa ja toinen jää opiskelijalle/opiskelijoille.

¹ Henkilötietolain (523/1999 §3) mukaan henkilötiedolla tarkoitetaan "kaikenlaisia luonnollista henkilöä taikka hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia merkintöjä, jotka voidaan tunnistaa häntä tai hänen perhettään tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa eläviä koskeviksi".

² Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi, luku 3: Yksityisyys ja tietosuoja.